

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка**

Природничо-економічний факультет
Кафедра географії та методики її викладання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИВЧЕННЯ НОМЕНКЛАТУРИ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ З ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА ЄВРАЗІЇ

для студентів спеціальностей:

014 Середня освіта (Географія), 014 Середня освіта (Географія) з додатковими предметними спеціальностями «Біологія» та «Історія»,
103 Науки про Землю (Географія), 106 (Географія).

Видання 4-те, виправлене і доповнене

™

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2023

УДК 378.016:911.2(083.72)(4+477)
Ч49

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
природничо-економічного факультету
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 11 від 24 грудня 2022 року)*

В авторській редакції

Чернюк Г.

Ч49   Методичні рекомендації до вивчення номенклатури географічних назв з фізичної географії України та Євразії / Г. Чернюк; вид. четверте, виправл. і доповн. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2023. — 48 с.

Методичні рекомендації до вивчення номенклатури географічних назв з фізичної географії України та Євразії підготовлено відповідно до навчальної та робочої програми дисципліни «Географія України» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальностей: 014 Середня освіта (Географія) з додатковою предметною спеціальністю «Біологія», 014 Середня освіта (Географія) з додатковою предметною спеціальністю «Історія», 014.07 Середня освіта (Географія), 103 Науки про Землю (Географія), 106 (Географія). У навчально-методичних рекомендаціях узагальнено та систематизовано необхідний комплекс фізико-географічних об'єктів, знання про розміщення яких студенти отримують під час лекційних та практичних занять.

Для викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

УДК 378.016:911.2(083.72)(4+477)

ВСТУП

Вивчення географії неможливе без карти, бо карта дає просторове уявлення про географічні об'єкти, їхнє положення відносно інших об'єктів, протягання, конфігурацію тощо. Тобто, карта дає можливість бачити просторові закономірності розміщення природних компонентів та геокомплексів.

За висловом М. Баранського карта — друга мова географії. При підготовці вчителів географії для середньої школи значне місце відводиться для вивчення карти. Майбутній вчитель географії повинен вільно володіти певним об'ємом номенклатури географічних назв та їх місцезнаходження.

Номенклатуру географічних назв і карту студенти вивчають спочатку в курсі загального землезнавства на першому курсі, пізніше в курсах геоморфології, геології, фізичної географії материків і океанів та фізичної і економічної географії України на другому, третьому та четвертому курсах.

Студенти користуються, як правило, фізичними картами (з атласів, настінними, електронними та Google planet). По картах здобувають відомості про одиничні географічні об'єкти, засвоюють назви, просторові та морфометричні характеристики. Наприклад, у темі «Світовий океан» студенти вивчають по карті поділ його на моря, затоки, протоки, течії, рельєф дна. У темі «Води суші» необхідно знати розташування рік, озер та їх систем. Карта дає інформацію про просторове розміщення та абсолютні й відносні висоти, розміри, конфігурації гірських та рівнинних країн.

З метою полегшення вивчення географічної номенклатури назви згруповано в системи одиниць: моря, затоки, протоки, півострови та миси, острови, гори, височини, плоскогір'я і плато, рівнини й низовини, ріки, озера, водосховища, заповідники, національні природні парки. Об'єм назв поступово зростає відповідно до детальності їх вивчення в різних дисциплінах, а їх послідовність відповідає порядку вивчення тем. Певна кількість головних географічних назв повторюється з курсу в курс, що сприяє їх твердому засвоєнню і формуванню необхідного рівня знань. Найбільшу детальність має ознайомлення з назвами одиниць фізико-географічного районування України: зон, підзон, провінцій, областей, підобластей і районів.

Базою для вивчення номенклатури географічних назв є знання карти зі шкільного курсу фізичної географії. Вивчати географічні назви необхідно за допомогою *Географічного атласу світу* для вчителів, *Атласу України*, *Фізико-географічного атласу світу*, електронних сканованих атласів.

Таблиця. Кількість географічних назв, яка вивчається в різних курсах фізичної географії (приблизно).

Географічні об'єкти	Шкільна географія	Загальне землезнавство	Фізична географія материків і океанів	Фізична географія Євразії	Фізична географія України
Моря	18	43	68	30	5
Затоки	17	77	182	132	26
Протоки	13	46	90	65	3
Півострови, миси	23	87	150	80	24
Острови	33	113	240	175	8
Гори, плоскогір'я, височини	54	130	470	310	92
Рівнини, низовини	21	27	120	118	56
Пустелі	2	22	36	18	
Ріки	52	145	452	325	212
Озера, водосховища	34	73	160	110	77
Загалом	261	799	1960	1363	503

У таблиці показано поступове збільшення кількості географічних назв у різних курсах фізичної географії вузу порівняно зі школою. Групування назв по частинах світу, материках і території України, по певних регіонах та системах одиниць привчає студентів до комплексного сприйняття природи тих чи інших територій, географічні назви яких близькі за мовою і сприяють виробленню у студентів асоціативного мислення.

**НОМЕНКЛАТУРА ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ ДЛЯ КУРСУ
«ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ»**

ЄВРАЗИЯ

***Берегова лінія*
Моря**

Баренцове	Чорне	Саву
Балтійське	Азовське	Тиморське
Північне	Каспійське	Східно-Китайське
Ірландське	Аральське	Жовте
Норвезьке	Червоне	Японське
Середземне	Аравійське	Охотське
— Лігурійське	Андаманське	Берінгове
— Тірренське	Південно-Китайське	Чукотське
— Адріатичне	Сулу	Східно-Сибірське
— Іонічне	Сулавесі	Лаптевих
— Егейське	Яванське	Карське
— Критське	Молуккське	Біле
— Кіпрське	Банда	
Мармурове	Флорес	

Затоки, губи, лимани

Факсафлоуї	Ризька	Біскайська
Варангер-фіорд	Гданська бухта	Каркінітська
Порсангер-фіорд	Генуезька	Каламітська
Вест-фіорд	Венеціанська	Феодосійська
Тронхеймс-фіорд	Таранто	Тендровська
Согне-фіорд	Патраїкос	Цемеська
Хардангер-фіорд	Месініакос	Геленджикська
Осло-фіорд	Лаконікос	Батумська
Морі-ферт	Арголікос	Кундук (Сасик)
Форт-оф-ферт	Саронікос	Сиваш
Уош	Корінфський	Таганрозька
Лайм	Термаїкос	Арабатська
Бохус	Стримонікос (Орфану)	Темрюкська
Брістольська	Сароська	Казантипська
Кардіган	Іскандерун	Обіточна
Голуей	Анталья	Бердянська
Донегол	Кадіська	Єйська
Ейсселмер (Зейдер-Зе)	Валенсійська	Бейсугська
Ботнічна	Ліонська	Дністровський лиман
Фінська	Сен-Мало	Дніпровський лиман

Бузький лиман
Куяльницький лиман
Утлюкський лиман
Молочний лиман
Мангишлацька
Казахська
Кара-Богаз-Гол
Красноводська
Комсомолець
Туркменська
Кірова
Кандалакшська
Онезька
Двінська
Мезенська
Чеська
Печорська
Байдарацька
Обська
Тазівська
Гиданська
Енісейська
Фаддея
Пясінська

Хатангська
Анабарська
Оленьокська
Буорхая
Янська
Чаунська
Колючинська
Анадирська
Бристольська
Олюторська
Корфа
Карагінська
Озерна
Кроноцька
Камчатська
Авачинська
Шеліхова
— Пенжинська губа
— Гіжигінська губа
Тауйська
Удська губа
Тугурська
Академії
Сахалінська

Терпіння
Аніва
Амурський лиман
Петра Великого
— Уссурійська
— Амурська
Посьета
Східно-Корейська
Західно-Корейська
Бохайвань
Ханчжоувань
Тонкінська (Бакбо)
Боне
Сіамська
Бенгальська
Камбейська
Кач
Аденська
Оманська
Персидська
Акаба
Суецька
Сінайська

Протоки

Пентленд-Ферт
Норт-Мінч
Літл-Мінч
Північна
Святого Георга
Ла-Манш
Па-де-Кале (Дуврський)
Скагеррак
Каттегат
Ересунн (Зунд)
Великий Бельт
Малий Бельт
Фермарн-Бельт
Гібралтарська
Боніфачо
Мессінська

Отранто
Мальтійська
Дарданелли
Босфор
Керченська
Баб-ель-Мандебська
Ормузька
Десятого градуса
Мінарська
Полкська
Малаккська
Сінгапурська
Карімата
Зондська
Макасарська
Хайнаньська

Тайванська
Токара
Корейська
— Західний прохід
— Східний прохід
Симоносекська
Цугару (Сангарська)
Кунаширська
Лаперуза
Катерини
Фріза
Уруп
Бусоль
Крузенштерна
Перша Курильська
Татарська

Невельського
Камчатська
Літке
Берінгова
Лонга
Саннікова

Дмитра Лаптева
Вількіцького
Шокальського
Благовіщенська
Червоної Армії
Маточкін шар

Югорський шар
Карські ворота
Поморська
Гирло Білого моря

Півострови, миси

Нордкін, мис
Нордкап, мис
Скандінавський
— Ставангер
— Сконе
— Кольський
— Рибачий

Канін
Югорський
Ямал

Гиданський
Тазівський
Таймир

Челюскін, мис
Чукотський

Дежньова, мис
Ютландія

Котантен
Бретань

Балтійська коса
Куршська коса

Корнуел
Уельс

Піренейський

— Рокка, мис
— Сан-Вінсенті, мис
— Мароккі, мис

Апеннінський
— Калабрійський
— Спартівенто, мис

— Салентіна
— Горгано

Балканський
— Істрія

— Пелопоннес

— Халкідікі
— Галліпольський

— Пашаелі
Піцундський

Таманський

Кримський

— Керченський

— Тарханкутський
— Арабатська стрілка

Бузачі

Мангишлак

Красноводський

Челекен

Апшеронський

Аграханський

Мала Азія

— Коджаелі

Аравійський

— Сінайський

Острови

Шпіцберген

Ведмежий

Ян-Майєн

Ісландія

Фарерські

Оркнейські

Шетландські

Британські

— Гебридські

— Великобританія

— Ірландія

— Мен

— Катар

Катхіявар

Індостан

Індокитай

— Малакка

— Піай, мис

— Камау, мис

Лейчжоу

Шаньдунський

Ляодунський

Корейський

— Номо

Терпіння

Тоніно-Анівський

Крільонський

Шмідта

Тайганос

Шипунський

Кроноцький

Камчатка

Лопатка, мис

— Озерний

— Ільпінський

— Корфа (Говена)

— Камчатський

— Англісі

— Уайт

Лофотенські

Вестеролен

Магерейа

Аландські

Готланд	— Фадеевський	— Родос
Еланд	— Де Лонга	Кріт
Хіумаа	— Генрієтти	Кіпр
Сааремаа	— Жанетти	Нафтове каміння
Борнхольм	— Бенетта	Жилой
Рюген	— Жохова	Чечень
Датські	— Вількіцького	Тюленьчий
— Зеландія	Ляховські	Тюленьчі острови
— Фюн	— Вел. Ляховський	Барсакельмес
— Лоллан	— Мал. Ляховський	Бахрейнські
Північні Фрізькі	Ведмежі	Лаккодівські
Східні Фрізькі	Врангеля	Мальдівські
Західні Фрізькі	Геральд	Чагос
Гельголанд	Балеарські	Шрі-Ланка (Цейлон)
Земля Франца Йосипа	— Пітіузькі	Андаманські
— Рудольфа	— Мальорка	Нікобарські
Ведмежий	— Менорка	Ментавай
Нова Земля	Корсіка	Великі Зондські
Колгуев	Сардинія	— Ява
Вайгач	Ельба	— Суматра
Соловецькі	Капрі	— Сулавесі (Борнео)
Білий	Сицилія	— Калімантан
Сибірякова	Пантеллерія	— Мадуро
Свердруп	Мальта	— Банка
Арктичного ін-ту	Іонічні	Малі Зондські
Ушакова	— Керкіра (Корфу)	— Балі
Шмідта	— Кефалінія	— Ломбок
Візе	— Закінф	— Сумба
Сергія Кірова	Далматинські	— Сумбава
Норденшельда, архіп.	— Брач	— Флорес
Північна Земля	— Корчула	— Тімор
— Комсомолец	Егейські (Грецьки)	— Роті
— Піонер	— Тасос	Молуккські
— Більшовик	— Самотраки	— Хальмахера
— Жавтневої революції	— Лемнос	— Серам
Великий Бегічив	— Лесбос	— Буру
Новосибірські	— Хіос	Нова Гвінея
— Анжу	— Евбея	Філіппінські
— Котельний	— Північні Споради	— Лусон
— Нова Сибір	— Південні Споради	— Міндоро
— Бельковський	— Кіклади	— Мінданао

— Палаван
Хайнань
Тайвань
Пескадорські (Пенху)
Цусіма
Японські
— Хоккайдо
— Хонсю (Хондо)
— Сиккоку
— Кюсю
— Рюкю (Нансей)

Сахалін
Курильські
— Шумшу
— Парамушир
— Онекотан
— Шіашкотан
— Сімушир
— Уруп
— Ітуруп
— Кунашир
— Шикотан

Шантарські
Карагінський
Командорські
— Берінга
— Мідний
Алеутські
Прибилова
Св. Матвія
Св. Лаврентія
Діюміда
— Ратманова

Р е л ь є ф

Гори, плато, плоскогір'я

Гекла, вулкан
Хваннадальсхнукюр,
2911
Скандинавські
— Гальхьопіген, 2470
— Кебнекайсе, 2114
Смоланд, плоскогір'я
Норланд, плато
Манселька, гряда
Хібіни, гори
Кейви, височина
Північно-Шотландське
нагір'я
— Грампіанські гори
(г. Бен-Невіс)
Південно-Шотландська
височина
Пенінські гори
Кембрійські гори
Керрі, гори
Арре, височина
Нормандська височина
Арденни
Центральний масив
— Пюї-де-Сансі, 1886
— Севенни
Рейнські Сланцеві гори
Шварцвальд

Вогези
Гарц
Рудні гори
Тюрінгенський ліс
Чеський ліс
Судети
Чесько-Моравська ви-
сочина
Малопольська височина
— Свентокшиські гори
Піренеї (Ането, 3404)
— Маладета
Кантабрійські гори
С'єрра-Морена
Центральна Кордільєра
Іберійські гори
Каталонські гори
Андалузські гори (Му-
ласен, 3482)
С'єрра-Невада
Альпи (Монблан, 4810)
— Юра, гори
— Альпи Дофіне
— Приморські Альпи
— Савойські Альпи
— Пенінські Альпи
— Монте-Роза, 4634
— Бернські Альпи

— Ецтальські Альпи
— Високий Тауерн
— Низький Тауерн
— Доломітові Альпи
Карпати
— Татри Високі і Низькі
— Герлаховський Штит,
2655
— Бескиди Західні і
Східні
— Біхор
— Південні Карпати
— Молдовяну, 2544
— Східні Карпати (Го-
верла, 2062)
— Горгани
— Верховинський хребет
— Полонинський хребет
— Свидовець, хребет
— Черногора, хребет
— Вулканічний хребет
— Східно-Сербські гори
— Трансильванське
плато
Апенніни, Корно, 2914
— Везувій, вулкан, 1277
Етна, вулкан, 3323
Стромболі, вулкан

Дінари
Пінд
Балкани (Стара Планіна)
Рила, Мусала, 2995
Родопи
Олімп

Кримські гори

— Роман-Кош, 1545
— Чатир-Даг, гора
— Ай-Петрі, гора
— Карадаг, вулкан

Кавказ

— Великий Кавказ
— Головний Вододільний хребет
— Боковий хребет
— Ельбрус, 5642
— Казбек, 5033
— Скелястий хребет
— Терський хребет
— Сунженський хребет
— Сванетський хребет
— Ліхський хребет
— Карталінський хребет
Малий Кавказ
Джавахетсько-Вірменське нагір'я

— Арагац, вулкан
Талишські гори

Вірменське нагір'я

— Великий Арарат, вулкан, 5165

Мала Азія

Понтійські гори
Анатолійське плоскогір'я
Тавр (Ерджияс, вулкан)
Ліван, хребет
Антиліван, хребет

Іранське нагір'я

Ельбурс, Демавенд, 5604
Паропаміз, гори

Загрос, хребет
Кухруд, хребет
Мекран, гори
Сулейманові гори
Гіндукуш (Тірічмір, 7690)

Каракорум (Чогорі, 8610)

Гори Середньої Азії Памір

— Заалайський хребет
— Леніна пік, 7134
— Дарвазький хребет
— Петра Першого хребет
— Академії наук хребет
— Ісмаїла Сомоні пік, 7495

— Сарикольський хребет

Гіссаро-Алай

— Алайський хребет
— Гіссарський хребет
— Зеравшанський хребет
Копетдаг, гори
Паропаміз

Тянь-Шань

— Каратау хребет
— Киргизький Алатау, хребет
— Заїлійський Алатау, хребет
— Кунгей-Алатау, хребет
— Терскей-Алатау, хребет
— Кетмень, хребет
— Кокшаал-Тоо, хребет
— Пік Перемоги, 7439
— Ферганський хребет
— Туркестанський хребет

— Східний Тянь-Шань
— Хан-Тенгри, пік, 6995
— Борохоро
Джунгарський Алатау
Тарбагатай, хребет
Саур, хребет

Казахський дрібносопковик

— Улитау, гори
— Кокчетавська височина
— Кизилрай, гори
— Чингізтау, гори

Уральські гори

— Південний Урал
— Уралтау, хребет
— Ільменський хребет
— Ямантау, гора
— Юрма, гора
— Зілаїрське плато
— Уфімське плато
— Середній Урал
— Качканар, гора
— Північний Урал
— Конжаковський камінь, гора
— Денежкін Камінь, гора

— Висока Парма
— Іджид-Парма
— Ямжачна Парма
— Полудів Кряж
— Приполярний Урал
— Народная, гора, 1895
— Тельпосіз, гора
— Шабля, гора
— Полярний Урал
— Малий Урал, хребет
— Пайер, гора
— Чернишова, кряж
— Пай-Хой

Середній Сибір

Середньо-Сибірське
платокогір'я

Путорана, плато

Сиверма, плато

Вілюйське плато

Приангарське плато

Анабарське плато

Приленське плато

Єнісейський кряж

Ангарський кряж

Бирранга, гори

Алданське нагір'я

Гори Південного

Сибіру

Салаїрський кряж

Кузнецький Алатау,
хребет

Гірська Шорія

Алтай (Белуха, 4506)

— Катунський хребет

— Чулишманське на-
гір'я

— Шапшальський хре-
бет

— Абаканський хребет

Західний Саян

— Саянський хребет

— Куртушубинський
хребет

— Тазарама, хребет

Східний Саян

— Мунку-Сардик, 3491

Академіка Обручева,
хребет

Західний Танну-Ола

Східний Танну-Ола

Хамар-Дабан, хребет

Байкальський хребет

Станове нагір'я

Яблуневий хребет

Борщовочний хребет

Північно-Байкальське
нагір'я

Патомське нагір'я

Вітімське плоскогір'я

Становий хребет

Північно-Східний

Сибір

Джугджур, хребет

Верхоянський хребет

Сунтар-Хаята, хребет

Сетте-Дабан, хребет

Черського, хребет

— Победи, гора, 3147

Момський хребет

Ануйський хребет

Екіатапський хребет

Янське плоскогір'я

Оймяконське плоско-
гір'я

Колимське нагір'я

Юкагирське плоскогір'я

Алазейське плато

Анадирське плоскогір'я

Пенжинський хребет

Чукотське нагір'я

Далекій Схід

Корякське нагір'я

— Льодяная, гора

Серединний хребет

Камчатки

— Ічинська Сопка, 3621

Східний хребет Кам-
чатки

Ключевська Сопка, влк.

Кроноцька Сопка, влк.

Корякська Сопка, влк.

Авачинська Сопка, влк.

Сіхоте-Алінь, хребет

Бурейнський хребет

Турана, хребет

Джагди-Тукурінгра,
хребет

Східно-Сахалінські гори

Західно-Сахалінські

гори

Центральна Азія

Монгольський Алтай

Гобійський Алтай

Хангай, гори

Хентей, гори

Гобі, плоскогір'я

Куньлунь (Улуг-Музтаг,
7723)

— Аркатаг (Пржеваль-
ського) хребет

Алтинтаг

Наньшань

Цайдам, плоскогір'я

Бейшань, плоскогір'я

Тібет

— Гангдисишань

(Трансгімалаї)

— Сіно-Тібетські гори

Гімалаї

— Джомолунгма, 8848

— Канченджанга, 8586

— Дхаулагірі, 8167

— Нангапарбат, 8126

— Малі Гімалаї

— Пір-Панджал, хребет

— Дхаоладхар, хребет

— Великі Гімалаї

— Ладакх, хребет

— Махабхарат

— Дуара

— Сівалік, гори

Декан, плоскогір'я

Західні Гати

Східні Гати

Аннамські гори (Чіонг-
шон)

Юньнань-Гуйчжоуське плоскогір'я	Чонбайшань, плоскогір'я	Японські Альпи (Акаїсі)
Няньлін, гори	Лесове плато	Фудзіяма, вулкан, 3776
Цінлінь, хребет	Ордос, плато	Керінчі, вулкан, 3805
Тайхашань, хребет	Великий Хінган, хребет	Семеру, вулкан, 3676
Тайшань, гори	Малий Хінган, хребет	Сламет, вулкан, 3428
		Кракатау, вулкан, 815

Рівнини, низовини, котловини

Центральна Ірландська низовина	Джунгарська котловина	Тіманський кряж
Середньошотландська низовина	Кашгарська (Таримська) котловина	Донецький кряж
Глен-Мор, долина	Сичуанська котловина	Поліська низовина
Лондонський басейн	Велика Китайська рівнина	Дніпровська низовина
Середня Шведська низовина	Коромандельський берег	Причорноморська низовина
Північна Німецька низовина	Малабарський берег	Кубано-Приазовська низовина
Велика Польська низовина	Індо-Гангська низовина	Мещерська низовина
Паризький басейн	Східно-Європейська рівнина	Прикаспійська низовина
Лаурська низовина	Волинська височина	Оксько-Донська рівнина
Гаронська низовина	Подільська височина	Кумо-Маницька западина
Ронська низовина	Придніпровська височина	Кавказ
Верхньорейнська низовина	Приазовська височина	Ставропольська височина
Паданська низовина	Середньоруська височина	Колхідська низовина
Середньодунайські низовини	Приволзька височина	Куро-Араксинська низовина
Нижньодунайська низовина	Ергені, височина	Ленкоранська низовина
Стара Кастілія, плато	Валдайська височина	Гірканська низовина
Нова Кастілія, плато	Смоленська височина	Середня Азія і Казахстан
Андалузська низовина	Північні Ували, височина	Туранська низовина
Арагонська рівнина	Верхньо-Камська височина	Тургайська улоговина
Верхньофракійська низовина	Бугульміно-	Тургайське плато
Софійська котловина	Белебеївська височина	Устюрт, плато
Казанликська котловина	Общий Сирт, височина	Аральська улоговина
Слівенська котловина	Жигулі, височина	Балхашська улоговина
Месопотамська низовина	Кейви, височина	Ферганська долина
Котловина Великих озер	Балтійська гряда	Мангишлак, плато
	Білоруська гряда	Західно-Сибірська рівнина
	Клинсько-Дмитрівська гряда	Сибірські Ували

Люлім-Вор, височина
Верхньо-Тазовська
височина
Середньо-Тазовська
рівнина
Вах-Кетська рівнина
Васюгання
Шимська височина
Чулімо-Єнісейське плато
Приобське плато
Усть-Обська низовина
Середньо-Обська низо-
вина
Ханти-Мансійська
низовина
Кондінська низовина
Пур-Тазівська низовина

Північно-Ямальська
низовина
Барабінський степ
Кулундінський степ
Середній Сибір
Північно-Таймирська
низовина
Північно-Сибірська
низовина
Центрально-Якутська
низовина
Лено-Вілюйська низо-
вина
Передбайкальська запа-
дина
Мінусінська котловина
Тувінська котловина

Кузнецька западина
Північно-Східний Сибір
Яно-Індігирська низовина
Колимська низовина
Анадирська низовина
Далекій Схід
Амуру-Зейське плато
Зейсько-Буреїнська рів-
нина
Середньо-Амурська ни-
зовина
Нижньо-Амурська ни-
зовина
Північно-Сахалінська
низовина
Приханкайська низовина
Камчатська низовина

Пустелі

Каракуми
Кизилкум
Муюнкум
Бет-Пак-Дала
Хамійська
Гобі

Елісун-Дзосотин
Такла-Макан
Алашань
Тар
Регістан
Деште-Кевір

Деште-Лут
Сирійська
Негев
Великий Нефуд
Малий Нефуд
Руб-ель-Халі

В о д о й м и

Ріки

Тулома
Вороняча
Поной
Кем
Тьюрсау
Кемійокі
Турнеєльв
Далельвен
Кларельвен
Гломма
Гьота-Ельв
Шаннон
Клайд
Трент

Северн
Темза
Сена
— Марна
— Уаза
Луара
— Альє
Шаранга
Гаронна
— Жіронда, естуарій
— Тарн
— Ло
— Дордонь
Адур

Рона
— Сона
— Ізер
— Дюранс
Шельда
Рейн
— Мозель
— Маас
— Неккар
— Майн
— Рур
Емс
Везер
Ельба (Лаба)

— Влтава	— Адда	— Сула
— Заале	Адідже	— Псел
— Хафель	Арно	— Ворскла
— Шпрее	Тібр	— Ингулець
Одра (Одер)	Неретва	Дністер
— Нейсе	Дрін	Південний Буг
— Варта	Вьоса	Салгір
— Нотець	Вардар	Дон
Вісла	Струма	— Сіверський Донець
— Сан	Маріца	— Воронеж
— Буг	Онега	— Хопер
— Нарев	Північна Двіна	— Медведиця
Дунай	— Сухона	— Сал
— Ізар	— Юг	— Манич
— Лех	— Вичегда	Волга
— Інн	— Пінега	— Тверця
— Емс	Кулой	— Молога
— Морава	Мезень	— Шексна
— Грон	Печора	— Кострома
— Раба	— Іжма	— Унжа
— Драва	— Піжма	— Ветлуга
— Тиса	— Цильма	— Ока
— Кьореш	— Уса	— Клязьма
— Муреш	— Воркута	— Москва
— Сава	Нева	— Цна
— Велика Морава	Свір	— Мокша
— Іскір	Волхов	— Кама
— Олт	Ловать	— Вятка
— Сірет	Мста	— Вишера
— Прут	Велика	— Косьва
— Кілійське гирло	Нарва	— Чусова
— Сулінське гирло	Західна Двіна (Даугава)	— Біла
— Георгіївське гирло	Неман (Нямунас)	— Уфа
Міньо	Дніпро	— Самара
Дуеро (Дору)	— Березина	— Єруслан
Тахо (Тежу)	— Прип'ять	Вел. Узень
Гвадіана	— Горинь	Мал. Узень
Гвадалквівр	— Стир	Урал
Ебро	— Тетерев	— Сакмара
Хукар	— Сож	— Ілек
По	— Десна	Кубань
— Тічіно	— Сейм	— Лаба

— Біла	— Бія	— Чикой
Кума	— Чулишман	Баргузін
Терек	— Катунь	Лена
Сулак	— Томь	— Вілюй
Самур	— Чулим	— Вітім
Ріоні	— Кеть	— Ольокма
Інгурі	— Вах	— Чара
Чорох	— Васюган	— Алдан
Кура	— Іртиш	— Амга
— Аракс	Чорний Іртиш	— Мая
— Раздан	— Бухтарма	Яна
— Арагві	— Ом	Індігірка
— Горі	— Тара	Алазея
— Алазані	— Ішим	Колима
Великий Мендерес	— Тобол	— Омолон
Кизил-Ірмак	— Конда	— Вел. Анюй
Йордан	— Півн. Сосьва	— Мал. Анюй
Євфрат	Юрібей	Анадир
Тигр	Надим	Пенжина
Шатт-ель-Араб	Пур	Камчатка
Атрек	Таз	Тим
Геріруд	Пясіна	Поронай
Гільменд	Верхня Таймира	Уда
Теджен	Нижня Таймира	Амур
Мургаб	Хатанга	— Аргунь
Пяндж	— Хета	— Шилка
— Бартанг	— Котуй	— Онон
— Мургаб	Анабар	— Інгода
— Памір	Оленьок	— Нерча
Вахш	Єнісей	— Зея
Амудар'я	— Вел.Єнісей	— Буряя
— Зеравшан	— Мал. Єнісей	— Аргунь
Сирдар'я	— Абакан	— Уссурі
— Нарин	— Турухан	— Хайлар
— Карадар'я	— Ангара	— Сунгарі
Сарису	— Підкам'яна Тунгуска	Тарім (Яркенд)
Чу	— Нижня Тунгуска	Кашгар
Ілі	— Курейка	Едзін-Гол
Нура	Селенга	Керулен
Тургай	— Орхон	Халхін-Гол
Емба	— Уда	Ляохе (Сунляо)
Об	— Хилок	Хуанхе

— Вейхе
Хуайхе
Янцзи
— Ханьшуй
Сянцзян
Инд
— Кабул

— Сатледж
Нармада
Годаварі
Дамодар
Ганг
— Джамна
Брахмапутра

Хонгха
Меконг
Менам
Салуїн
Іраваді
Тоне
Ісікарі

Озера

Імандра
Умбозеро
Ловозеро
Топозеро
Сегозеро
Вигозеро
Пяозеро
Інарі
Сайма
Пяйянне
Веннерн
Веттерн
Меларен
Лох-Ней
Невшательське
Фірвальштетське
Женевське
Боденське
Цюріхське
Комо
Гарда
Лаго-Маджоре
Шкодер
Преспа
Охрідське
Балатон
Онезьке
Ладозьке
Виртсиярв

Псковське
Чудське
Ільмень
Селігер
Біле
Кубенське
Лача
Воже
Ельтон
Баскунчак
Севан
Ріца
Мертве море
Ван
Туз
Резайє (Урмія)
Лобнор
Кукунор (Цинхай)
Сарезьке
Каракуль
Чатиркьоль
Сонгкьоль
Іссик-Куль
Алаколь
Сасикколь
Балхаш
Айдаркуль
Сарикамишське
Зайсан

Аральські озера
Тенгіз
Чани
Убінське
Кулундинське
Телецьке
Хубсугул
Убсу-Нур
Харгас-Нур
Намцо
Далайнор
Дунтінху
Поянху
Сап
Біва
Таймир
П'ясіно
Лама
Кета
Хантайське
Єссей
Красне
Байкал
Ханка
Удиль
Вел. Кізі
Болонь

Водосховища

Рибінське
Горківське

Куйбишевське
Саратовське

Волгоградське
Верхньо-Камське

Воткінське	Кайракумське	Іркутське
Нижньо-Камське	Токтогульське	Зейське
Цимлянське	Капчагайське	Ататюрк (Єфрат)
Каховське	Бухтармінське	Ель-Асад (Єфрат)
Кременчуцьке	Новосибірське	Супхунхо (КНР, КНДР)
Київське	Красноярське	Сірікіт (Таїланд)
Мінгечаурське	Братське	
Чардар'їнське	Усть-Ілімське	

Заповідники

Аксу-Джабаглінський	Центрально-Чорно-	Башкірський
Астраханський	земний	Баргузінський
Асканія-Нова	Карпатський	Байкальський
Біловезька Пуща	Закатальський	Алтайський
Лапландський	Кавказький	Стовби
Приокський терасний	Кизил-Агачський	Таймирський
Воронезький	Тебердінський	Врангеля
Дарвінський	Чорноморський	Кроноцький
Кандалакшський	Ільменський	Лазовський
Березинський	Печоро-Іличський	

НОМЕНКЛАТУРА ДЛЯ КУРСУ «ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ»

Берегова лінія

Моря

Чорне	Мармурове	Середземне
Азовське	Егейське	

Затоки

Тендрівська	Ялтинська бухта	Бердянська
Ягорлицька	Судацька бухта	Таганрозька
Джарілагацька	Коктебель, бухта	Єйська
Каркінітська	Феодосійська	Ясенська
Ярилгацька бухта	Казантипська	Бейсузький лиман
Каламітська	Арабатська	Темрюцька
— Єваторійська бухта	Сиваш	Таманська
Севастопольська бухта	Утлюцький лиман	Керченська бухта
Подвійна бухта	Обиточна	

Протоки

Керченська	Босфор	Дарданелли
------------	--------	------------

Острови

Зміїний	Тенрівська коса	Довгий
---------	-----------------	--------

Березань
Довгі острови

Джарилагач
Тузла коса

Бирючий

Півострови, миси

Кінбурнська коса
Тендрівський
Перекопський пере-
шийок
Тарханкутський
Тарханкут, мис
Піщаний мис
Сваторійський мис
Херсонес

Херсонес, мис
Айя, мис
Сарич, мис
Меганом, мис
Чауда, мис
Опук, мис
Керченський
Таманський
Казантип, мис

Арабатська Стрілка
Чонгар
Федотова коса
Обиточна коса
Бердянська коса
Білосарайська коса
Крива коса

Рельєф Гори, вершини

Карпати

Східні Бескиди
Високі Бескиди
Сколівські Бескиди
— Магура, 1362
Горгани
— Мала Сивуля, 1818
— Ігровець, 1804
— Велика Сивуля, 1836
— Лопушна, 1818
— Довбушанка, 1754
— Грофа, 1748
— Яйко-Ілемське, 1680

Покутсько-Буковинські Карпати

— Ракова, хребет, 1365

Вододільний (Верховинський) хребет

— Пікуй, 1408

Полонинський хребет

Полонина Рівна, хребет

— Рівна, 1479

Боржава, хребет

— Стій, 1681

— Стой, 1677

— Кук, 1361

— Пішконя, хребет

— Негровець, 1707

— Красна, хребет
— Манчул, 1501
— Свидовець, хребет
— Близниця, 1882
— Близниця, 1881
— Темпа, 1634
— Підпула, 1630
— Чорногора, хребет
— Говерла, 2061
— Гутин Томнатик, 2035
— Бребенескул, 2032
— Чорна Гора, 2020
— Петрос, 2020
— Піп-Іван, 2022
Ребра, 2010 (2001)
Туркул, 1933
— Брескул, 1911
— Дземброня, 1877
— Петросул, 1855
— Гринява, гори
— Яровець, хребет, 1574
Мармароський масив
— Рахівські гори
— Піп-Іван, 1936
— Чивчини, гори
Вулканічний хребет

- Синяк, 1018
- Великий Діл, хребет
- Бужора, 1081

Кримські гори

- Ай-Петринська яйла
- Ай-Петрі, 1234
- Рока, 1346
- Беденекір, 1320
- Лиса, 1275
- Ялтинська яйла
- Беденекір, 1301
- Лопата, 1406
- Кемаль-Егерек, 1530
- Нікітська яйла
- Кемаль-Егерек, 1529
- Демір-Капу, 1540
- Авінда, 1472
- Гурзуфська яйла
- Бабуган-яйла
- Роман-Кош, 1545

- Волинська височина
- Мізоцький кряж, 342
- Повчанська височина
- Подільська височина
- г. Камула, 471
- Товтри, 417
- Гологори
- г. Вапнярка, 460
- Опілля
- Вороняки
- Кременецькі гори, 408
- Розточчя
- Передкарпатська височина
- Хотинська височина
- г. Берда, 515
- Словечансько-Овруцький кряж, 316
- Волинське пасмо, 220
- Канівські гори, 255

- Поліська низовина

- Зейтін-Кош, 1537
- Куш-Кая, 1339
- Мала Чучель, 1337

Синап-Даг

- Чорна, 1307
- Чатирдаг
- Еклізі-Бурун, 1527
- Ангара-Бурун, 1453
- Тірке-яйла
- Тірке, 1283
- Демерджі-яйла
- Північний Демерджі, 1369
- Південний Демерджі, 1239
- Карабі-яйла
- Тай-Коба, 1254
- Біла, 1253
- Каратау, 1220
- Карадаг
- Свята гора, 575

Рівнини, височини

- Київське плато
- Придніпровська височина, 322
- Тарасова гора, 198
- Приазовська височина
- Бельмак-Могила, 324
- Могила-Гончариха, 277
- Донецька височина
- Донецький кряж
- Могила-Мечетна, 367
- Савур-Могила, 277
- Середньоруська височина, 226
- Молдавське плато, 282
- Придністровська височина, 349
- Молдавська височина
- Кодри, 428
- Добруджа, плато
- Тарханкутська височина, 179
- Керченська височина, 189

Низовини

- Прироська рівнина

Придеснянська рівнина
Полтавська рівнина, 182
Придніпровська низовина
Дніпровська низовина
Приазовська низовина
Причорноморська низовина
Придністровська низовина
Нижньодніпровські піски
— Олешківські піски

Закарпатська низовина
Середньодунайська низовина
Верхньотисенська западина
Нижньодунайська низовина
Північно-Кримська низовина
Присивашська низовина
Альминська низовина
Індоло-Кубанська низовина
— Індольський прогин

В о д о й м и

Ріки

Дунай	— Десна	— Солона
— Прут	— Трубіж	— Терса
— Чорнява	— Рось	— Гайчур
— Черемош	— Росава	— Мокрі яли
— Білий Черемош	— Кам'янка	— Мокра Сура
— Чорний Черемош	— Роставиця	— Кінська
— Сірет	— Роська	— Білозерка
— Серет	— Супій	— Базавлук
— Малий Серет	— Вільшанка	— Солона
Тиса	— Тясмін	— Кам'янка
— Уж	— Сула	— Інгулець
— Латориця	— Терн	— Жовта
— Боржава	— Ромен	— Зелена
— Ріка	— Удай	— Саксагань
— Тербля	— Оржиця	— Висунь
— Тересва	— Псел	Десна
— Чорна Тиса	— Хорол	— Сейм
— Біла Тиса	— Говтва	— Клевень
Кілійське гирло	— Ворскла	— Шостка
— Кагул	— Мерло	— Снов
— Ялпуг	— Ворсклиця	— Ревна
— Катлабух	— Коломак	— Турчанка
Сулінське гирло	— Оріль	— Остер
Георгіївське гирло	— Орчик	Прип'ять
Дніпро	— Берестова	— Турія
— Прип'ять	— Орілька	— Стоход
— Тетерів	— Самара	— Стир
— Ірша	— Тернівка	— Іква
— Здвиж	— Бик	— Горинь
— Ірпінь	— Вовча	— Цвітоха

— Вілія
— Стубла
— Случ
— Хомора
— Смілка
— Корчик
— Бобер
— Ствига
— Льва
— Уборть
— Словечна
— Уж
— Жерів
— Норин
— Вересня

Сіверський Донець

— Вовча
— Бурлук
— Уда
— Мож
— Берека
— Бритаї
— Оскіл
— Торець
— Жеребець
— Бахмут
— Красна
— Айдар
— Біла
— Лугань
— Лозова
— Біла
— Вільхова
— Луганчик
— Деркул
— Велика Кам'янка

Південний Буг

— Бужок
— Вовк
— Снивода
— Згар

— Десна
— Рів
— Соб
— Савранка
— Синиця
— Кодима
— Синюха
— Ятрань
— Гнилий Тікич
— Гірський Тікич
— Вись
— Ташлик Чорний
— Мертвовод
— Чичиклія
— Яланець
— Інгул
— Громоклія

Дністер

— Стрий
— Свіча
— Ломниця
— Бистриця Надвірянська
— Бистриця Солотвинська
— Ворона
— Гнила Липа
— Золота Липа
— Коропець
— Стрипа
— Серет
— Збруч
— Жванчик
— Смотрич
— Мукша
— Реут
— Турунчик
— Кучурган
— Тернава
— Студениця
— Ушиця

— Калюс
— Лядова
— Немія
— Мурафа
— Русава
— Марківка
— Кам'янка
— Ягорлик

Вісла

— Сан
— Шкло
— Вишня
— Західний Буг
— Рата
— Луга
— Солокія
— Полтва

Когильник (Кундук)

Тилігул

Молочна

— Токмак

Обитічна

Берда

Кальчик

Кальміус

— Волноваха

Яланчик

Міус

— Кринка

— Нагольна

Салгир

— Бурульча

— Карасу

— Біюк-Карасу

— Карасівка

Ідол

Альма

Кача

Бельбек

Чорна

Озера

Шацькі	Орлівка	Акташ
— Пулемецьке	Лиман	Чокракське
— Світязь	Синевір	Узунларське
— Луки	Бребенескул	Красне
— Люцимір	Несамовите	Айгульське
— Чорне	Маричейка	Кирлеуцьке
— Пісочне	Брескул	Тобечинське
— Кримне	Липовецьке	Киятське
— Островенське	Синє	Старе
Турське	Шибенне	Тузли
Кагул	Тереблянські солоні	Сасик (Кундук)
Ялпуг	Сакські	Шагани
Кугурлуй	Сасик	Алібей
Катлабуг	Кизил-Яр	
Китай	Донузлав	

Лимани

Будацький	Хаджибейський	Дніпровський
Дністровський	Куяльницький	Білозерський
Каланчацький	Тилігульський	Утлюцький
Бурнас-лиман	Березанський	Молочний
Кучурганський	Бузький	Миуський

Водосховища

Київське	Кучурганське	Кальчинське
Канівське	Саксаганське	Вуглегірське
Кременчуцьке	Карачунівське	Сімферопольське
Дніпродзержинське	Ладжинське	Чорноріченське
Дніпровське	Печенізьке	Партизанське
Каховське	Червонооскільське	
Дністровське	Краснопавлівське	

Заповідники

Біосферні

Асканія-Нова. Ф. Е. Фальц-Фейна (1898, 33 307 га)	<i>лужанський масив, Кузійський масив, Свидовецький масив, Мармароський масив, Чорногорський масив</i>
Дунайський (1981, 50 252 га)	<i>Чорноморський (1927, 82 129 га),</i>
Карпатський (1968, 57 880 га)	<i>філія: Воложин ліс</i>
Філії: Чорна гора, Юлівська гора, Долина нарцисів, Угольсько-Широко-	<i>Чорнобильський (50 550 га)</i>

Природні

Горгани (1996, 5344 га)	<i>Філія: Кременецькі гори</i>
Дніпровсько-Орільський (1990, 3766 га)	Мис Март'ян (1973, 240 га)
Древлянський (2009, 30873 га)	Михайлівська цілина (2009, 883 га)
Сланецький степ (1996, 1676 га)	Опукський (1998, 1592 га)
Казантипський (1998, 450 га)	Поліський (1968, 20104 га)
Канівський (1923, 2027 га)	Рівненський (1999, 42289 га)
Карадазький (1979, 2872 га)	Розточчя (1984, 2085 га)
Кримський (1923, 44175 га)	Український степовий (1961, 3336 га)
<i>Філія: Лебедині острови</i>	<i>Філії: Хомутівський степ, Кам'яні</i>
Луганський (1968, 2122 га)	<i>могили, Крейдова флора, Кальміуське</i>
<i>Філії: Станично-Луганський, Про-</i>	<i>відділення</i>
<i>вальський степ, Трьохізбенський</i>	Черемський (2001, 2976 га)
<i>степ, Стрілецький степ</i>	Ялтинський гірсько-лісовий
Медобори (1990, 10521 га)	(1973, 14523 га)

НАЦІОНАЛЬНІ ПРИРОДНІ ПАРКИ УКРАЇНИ

Загальна площа — біля 1300 тис. га

Азово-Сивашський, 57 400 га	Мале Полісся, 8762 га
Білобережна Святослава, 35 223 га	Мезинський, 31 035 га
Білозерський, 7014 га	Меотида, 20 720 га
Бузький Гард, 6138 га	Нижньодністровський, 21 311 га
Верховинський, 12 023 га	Нижньосульський, 18 635 га
Вижницький, 7928 га	Олешківські піски, 8020 га
Великий Луг, 16 756 га	Північне Поділля (Гологори, Воро-
Галицький, 14 685 га	няки), 15 588 га
Гетьманський, 23 360 га	Пирятинський, 12 028 га
Голосіївський, 4525 га	Подільські Товтри, 261 316 га
Гомільшанські ліси, 14 315 га	Приазовський, 78 127 га
Гуцульщина, 32 271 га	Прип'ять-Стохід, 39 315 га
Дворічанський, 3131 га	Святі гори, 40 609 га
Дермансько-Острозький, 1648 га	Кремінські ліси (Сіверсько-Донець-
Деснянсько-Старогутський, 16 215 га	кий), 7269 га (2019)
Джарилгацький, 10 000 га	Синевір, 40 400 га
Дністровський каньйон, 10 830 га	Синьогора, 10 866 га
Залісся, 14 836 га	Сколівські Бескіді, 35 685 га
Зачарований край, 6101 га	Слобожанський, 5244 га
Ічнянський, 9670 га	Тузловські лимани (Шагани, Алібей,
Кармелюкове Поділля, 16 520 га	Бурнас та малі лимани), 27 865 га
Карпатський, 50 300 га	Ужанський, 39 160 га
Кременецькі гори, 6950 га	Хотинський, 9400 га

Цуманська Пуша, 33 475 га
Чарівна Гавань, 6270 га
Черемоський, 7117 га
Шацький, 48 980 га
Яворівський, 7108 га
Верхнє Побужжя (108 000 га)
Бойківщина, 12 240 га (2019)

Королівські Бескід, 8997 га
Кам'янська Січ, 12 281 га (2019)
Нижньодніпровський, 80 177 га
Нобельський, 25 316 га (2019)
Холодний Яр, 6833 га (2020)
Куяльницький, 801 га (2022)
Чайковицький, 10 000 га (2023)

РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ

(біля 80 парків загальною площею 768 980 га)

Найбільші регіональні ландшафтні парки (площею понад 10 000 га)

Сеймський, 98 858 га
Міжрічинський, 78 754 га
Світловодський, 60 320 га
Дністровський каньйон, 42 084 га
Нижньоворсклянський, 23 200 га
Прип'ять-Стохід, 21 600 га
Чернівецький, 21 487 га
Дермань-Мостівський, 19 837 га
Дністровський, 19 656 га
Надсянський, 10 428 га
Равське Розточчя, 19 103 га
Кінбурнська коса, 17 890 га
13. Гуцульщина, 17 730 га

Боковеньківський імені М. Давидова,
17 530 га
Надслучанський, 17 271 га
Мальованка, 16 915 га
Меотида, 14 351 га
Біловодський, 14 011 га
Березовий Гай, 14 985 га
Тилігульський, 13 954 га
Гадяцький, 12 803 га
Калинівський, 12 000 га
Диканський, 11 945 га
Притисенський, 10 330 га
Бахчисарайський, 10 300 га

ОБ'ЄКТИ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО ООН

1. Національний заповідник **Софія Київська**, м. Київ (1037).
2. **Києво-Печерський** державний заповідник (**лавра**, 1051), м. Київ.
3. **Церква Спаса на Берестові**, м. Київ (XII–XVII століття).
4. **Ансамбль історичного центру міста Львова** XIII–XVIII століття.
5. **Геодезична дуга Струве — мережа з 265 геодезичних вимірювальних та 60 інших пунктів** для визначення форми та розмірів Землі, створена російським геодезистом Василем Струве у 1816–1855 роках, на території України пункти: у Хмельницькій області три села: витік річки Південний Буг біля села **Катеринівка**; **с. Гвардійське** біля витоків річки Смотрич; **с. Баранівка** у верхів'ях річки Ушиця; в Одеській області **с. Стара Некрасівка** на узбережжі гирла Дунаю біля міста Ізмаїла; всі інші пункти у Норвегії, Швеції, Фінляндії, Росії, Естонії, Латвії, Литві, Білорусі та Молдові.
6. **Букові праліси** Карпат та давні букові ліси **Німеччини**, **10 масивів недоторканих природних комплексів широколистяних лісів** (Рахівський та Тячівський райони Закарпатської області, Словаччина, Німеччина).

7. **Резиденція митрополітів Буковини і Далмації**, м. Чернівці (1864–1882).
8. **Дерев'яні церкви Карпат** України та Польщі — група з 16 унікальних дерев'яних церков 1502–1808 років (8 церков гуцульського, галицького, бойківського та лемківського типів у Львівській, Закарпатській та Івано-Франківській області, 8 церков на території Польщі).
9. **Херсонес Таврійський**, руїни міста IV ст. до н. е. – XII ст. н. е., м. Севастополь.

ЛАНДШАФТНІ ГЕОСИСТЕМИ НА КАРТАХ В АТЛАСАХ

Національний атлас України. — Київ: ДНВП «Картографія», 2009. (ст. 220–230). Ландшафтна карта на ст. 222–224.

Система таксономічних одиниць: класи → типи → підтипи → підкласи → роди → види.

Виділено 157 видів, які об'єднують у **33 роди** у складі наступних класів, типів, підтипів і підкласів.

Два класи: рівнинні Східно-Європейської рівнини і **гірські** (Карпатські — 6 родів → 21 вид і Кримських гір — 3 роди → 10 видів).

Типи і підтипи рівнинних ландшафтів (кількість родів і видів):

I — Хвойно-широколистяні лісові (тип) — 4 роди → 22 види.

II — Широколистяні лісові (тип) — 1 рід → 13 видів.

III — Лісостепові (тип) — 4 роди → 31 вид.

IV — Північностепові (підтип) — 7 родів → 29 видів.

V — Середньостепові (підтип) — 1 рід → 8 видів.

VI — Південностепові (сухостепові) (підтип) — 1 рід → 9 видів.

VII — Степові (тип) Кримські — 4 роди → 8 видів, у тому числі 2 роди → 4 види сухостепових і 2 роди → 4 види середньостепових.

Підкласи гірських ландшафтів (кількість родів і видів):

VIII — Карпатські **гірські** (клас) — 6 родів → 21 вид.

Підкласи: Карпатські передгірні — 1 рід → 7 видів. Карпатські низькогірні — 2 роди → 9 видів. Карпатські середньогірні — 3 роди → 5 видів, у тому числі 2 види полонин.

IX — Кримські **гірські** (клас) — 3 роди → 10 видів.

Підкласи: Кримські передгірні — 1 рід → 2 види. Кримські низькогірні і середньогірні — 1 рід і 5 видів. Кримські південні схили і низькогір'я з ландшафтами зони середземноморських твердолистяних лісів і чагарників — 1 рід → 3 види.

X — Заплавні ландшафти рівнин → 3 види.

XI — Заплави гірські → 3 види.

Атлас природних умовий и естественных ресурсов УССР. — Москва: ГУГК, 1978. — 184 с. Ландшафтна карта на ст. 164–166. Ландшафти і фізико-географічне районування на ст. 161–166.

Виділено **40 родів** → **132 види** ландшафтів (як у підручнику й енциклопедії).

Кількість родів і видів по типах, підтипах ландшафтів наступна:

I — Мішанолісові (тип) Поліські — 4 роди → 9 видів.

II — Лісостепові (тип) — 5 родів → 29 видів. У тому числі на території Західно-Української лісостепової провінції, яку в підручнику і Національному атласі перейменовано у широколистяно-лісовий тип.

III — Північностепові (підтип) — 8 родів → 24 види.

IV — Середньостепові (підтип) — 3 роди → 6 видів.

V — Піденностепові (підтип) — 1 рід → 7 видів.

VI — Кримські степові (тип) — 4 роди → 8 видів. У тому числі підтипи: південно-степові — 2 роди → 4 види; середньо-степові — 2 роди → 4 види.

VII — Приморські (підтип) — 2 види (лиманні та пересипи, коси та острови).

Кількість родів і видів по підкласах гірських ландшафтів наступна:

VIII — Карпатські гірські (клас) — 7 родів → 20 видів. У тому числі по підкласах: передгірних — 5 видів, міжгірних — 1 вид, низькогірних — 2 роди → 9 видів; середньогірних — 3 роди → 5 видів.

IX — Кримські гірські (клас) — 3 роди → 10 видів. У тому числі по підкласах: передгірних — 4 види, низькогірних і середньогірних — 3 види, розчленованих схилів і низькогір'я південних морських узбережь — 3 види.

X — Заплави гірські (підклас) → 1 вид.

XI — Заплави рівнин (підклас) → 3 види.

ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ

Джерело: Національний атлас України. — Київ: ДНВП «Картографія», 2009. — 440 с. / с. 228–229 (Фізико-географічне районування. О. Маринич, В. Пашенко, Г. Пархоменко, О. Петренко, П. Шищенко).

Зона мішаних хвойно-широколистяних лісів — *Поліський край*.

(Області та райони)

Волинське Полісся (8 районів): 1. Верхньоприп'ятський, 2. Нижньостирський, 3. Любомль-Ковельський, 4. Маневицько-Володимирецький, 5. Колки-Сарненський, 6. Турійсько-Рожищенський, 7. Ківерцівсько-Цуманський, 8. Костопільсько-Березнівський.

Житомирське Полісся (10 районів): 9. Клесів-Рокитнянський, 10. Олевсько-Білокорочицький, 11. Словечансько-Овруцький, 12. Норинсько-Жерівський, 13. Городницько-Ємільчинський, 14. Коростенсько-Чоповицький, 15. Корець-Новоград-Волинський, 16. Червоноармійський, 17. Іршансько-Малинський, 18. Баранівсько-Високопічський, 19. Черняхівсько-Коростишівський.

Київське Полісся (7 районів): 20. Руднянсько-Вільчанський, 21. Чистогалівсько-Корогодський, 22. Нижньоприп'ятський, 23. Нижньоужський, 24. Народицько-Іванківський, 25. Нижньотетерівський, 26. Здвиж-Ірпінський.

Чернігівське Полісся (8 районів): 27. Любечсько-Чернігівський, 28. Замглай-Седнівський, 29. Добрянсько-Городнянський, 30. Корюківсько-Щорський, 31. Сосницько-Менський, 32. Коропсько-Батурицький, 33. Дніпровсько-Нижньодеснянський, 34. Козелецько-Куликівський.

Новгород-Сіверське Полісся (5 районів): 35 Середньососнівсько-Ревненський, 36 Холминсько-Костобобрівський, 37 Понорницько-Новгород-Сіверський, 38 Середньодеснянсько-Нижньо-Шосткинський, 39 Ямпільсько-Середино-Будський.

Зона широколистяних лісів — *Західноукраїнський край*
(Області та райони)

Волинська височина (6 районів): 40. Нововолинсько-Сокальський, 41. Локачів-Торчинський, 42. Олика-Здолбуновський, 43. Острог-Гоцанський, 44. Горохів-Берестечківський, 45. Повчансько-Мізоцький.

Мале Полісся. (4 райони): 46. Раво-Русько-Туриківський, 47. Радехів-Бродівський, 48. Смига-Славутський, 49. Куликівсько-Бузький.

Розтоцько-Опільське горбогір'я (5 районів): 50. Немирів-Брюховицький, 51. Городоцько-Щирецький, 52. Миколаїв-Бережанський, 53. Голігрський, 54. Ходорівсько-Бучацький.

Західноподільська височинна область (5 районів): 55. Вороняки, 56. Зборівсько-Теребовлянський, 57. Гримайлівсько-Гусятинський, 58. Товтровий (Збарзько-Смотрицький), 59. Чортківсько-Кам'янець-Подільський.

Середньоподільська височинна область (Північноподільська) (10 районів): 60. Кременецький, 61. Вілійсько-Ізяславський, 62. Грицівсько-Любарський, 63. Лановецько-Теофіпольський, 64. Старокостянтинівсько-Хмельницький, 65. Підволочисько-Авратинський, 66. Красилівсько-Ярмолинецький, 67. Меджибізьсько-Деражнянський, 68. Верхньоушицький, 69. Нижньоушицький.

Прут-Дністровська височинна область (3 райони): 70. Тлумацько-Городенківський, 71. Заставнівсько-Хотинський, 72. Кельменецько-Сокирянський.

Зона лісостепова — *Подільсько-Придніпровський край* (правобережний до Дніпра).
(Області та райони).

Північно-Західна Придніпровська височинна область (3 райони): 73. Чуднівсько-Бердичівський, 74. Калинівсько-Козятинський, 75. Липовецько-Погребищенський.

Північно-Східна Придніпровська височинна область (4 райони): 76. Попільнянсько-Фастівський, 77. Ружинсько-Сквирський, 78. Ставище-Жашківський, 79. Білоцерківсько-Богуславський.

Київська височинна область (2 райони): 80. Васильківсько-Кагарлицький, 81. Букринсько-Канівський.

Придністровсько-Східноподільська височинна область (5 районів): 82. Ялтушків-Копайгородський, 83. Митківсько-Клембівський (Мурафські

Товтри), 84. Жмеринсько-Шаргородський, 85. Могилів-Подільсько-Ямпільський, 86. Томашпільсько-Піщанський.

Середньобузька височинна область (4 райони): 87. Барсько-Літинський, 88. Браїлів-Тульчинський, 89. Гнівань-Гайсинський, 90. Ладжинсько-Бершадський.

Центрально-Придніпровська височинна область (5 районів): 91. Оратівсько-Монастирищевський, 92. Умань-Маньківський, 93. Звенигород-Шполянський (Шпола), 94. Городищевсько-Смільський (Сміла), 95. Черкасько-Чигиринський.

Південно-Подільська височинна область (5 районів): 96. Кодимсько-Котовський, 97. Балта-Савранський, 98. Любашів-Кривоозерський, 99. Верхньокучурганський (р. Тілігул), 100. Куяльницько-Ананьївський.

Південно-Придніпровська височинна область (3 райони): 101. Голованівсько-Новоархангельський, 102. Смолинсько-Новомиргородський, 103. Бовтисько-Світловодський.

Лівобережнодніпровський край лісостепової зони

Північно-Придніпровська терасова низовинна область (6 районів): 104. Процівсько-Ліпльавський, 105. Бориспільсько-Баришівський, 106. Носівсько-Линовицький (Носівка-Линовиця), 107. Ніжинсько-Бахмачський, 108. Яготинсько-Гребінківський, 109. Золотоносько-Чорнобаївський.

Північно-Полтавська височинна область (5 районів): 110. Конотопсько-Путивльський, 111. Дубов'язівсько-Білопільський, 112. Ічня-Лохвицький, 113. Ромни-Гадяцький, 114. Ромоданів-Миргородський.

Східно-Полтавська височинна область (4 райони): 115. Лебединсько-Зінківський, 116. Решетилівсько-Диканський, 117. Котелевсько-Полтавський, 118. Краснокутсько-Карлівський.

Південно-Придніпровська терасова низовинна область (2 райони): 119. Оболонь-Глобинський, 120. Козельщинсько-Кобиляцький.

Східноукраїнський край лісостепової зони

Сумська схилово-височинна область (4 райони): 121. Кролевецько-Глухівський, 122. Степанів-Хотінський, 123. Сумсько-Тростянецький, 124. Охтирсько-Великописарівський.

Харківська схилово-височинна область (6 районів): 125. Богодухівсько-Старомерчицький, 126. Золочівсько-Чугуївський, 127. Лимансько (водосховище)-Вовчанський, 128. Білоколядзько-Великобурлуцький, 129. Валківсько-Мереф'янський, 130. Куп'янсько-Дворічанський (р. Оскіл, пн.-сх. Червоноскільського водосховища).

Степова зона. Північно-стєпова підзона — *Дністровсько-Дніпровський край*. (Області та райони).

Південно-Молдовська схилово-височинна область (4 райони): 131. Серпнівсько-Старокозацький, 132. Новотроянсько-Бородінський, 133. Болград-Татарбунарський, 134. Арцизько-Саратський.

Південно-Подільська схилово-височинна область (5 районів): 135. Середньокучурганський, 136. Ширяївсько-Кудрявцівський, 137. Чичиклійсько-Бузький, 138. Нижньокучургансько-Дністровський, 139. Северинівсько-Широколанівський.

Південно-Придніпровська схилово-височинна область (11 районів): 140. Арбузинсько-Новоукраїнський, 141. Верхньоінгульський, 142. Вехньоінгулецький, 143. Павлисько-Верхньо-Дніпровський, (Дніпродзержинське водосховище), 144. Верхівцівсько-Солонівський, 145. Вознесенсько-Славецький (Південний Буг — Інгул), 146. Новобузько-Казанківський (Інгул — Інгулець), 147. Середньоінгулецько-Саксаганський, 148. Верхньобазавлуцький, 149. Верхньосурський, 150. Нижньобазавлуцько-Томаківський (Каховське водосховище).

Лівобережно-дніпровсько-Приазовський край

Орільсько-Самарська низовинна область (8 районів): 151. Нижньоорільсько-Дніпровський, 152. Зачепилів-Красноградський, 153. Кегичівсько-Сахнівщинський, 154. Верхньоберецький (Краснопавлівське вдсх.), 155. Магдалинівсько-Перещепинський, 156. Нижньотернівський, 157. Верхньотернівсько-Бритайський, 158. Нижньосамарський.

Кінсько-Ялинська низовинна область (5 районів): 159. Синельниково-Вільнянський, 160. Вовчансько-Нижньогайчурський, 161. Кам'янсько-Дніпровсько-Енергодарський (берег Каховського вдсх.), 162. Дніпровсько-Кінський (ріка Кінська), 163. Середній Гайчур (ріка Гайчур)-Кошлагачський.

Приазовська височинна область (4 райони): 164. Чернігівсько-Розівський, 165. Волновахсько-Андольський, 166. Андріївсько-Володарський (р. Берда), 167. Кальчицько (ріка і водосховище)-Мирненський.

Приазовська низовина (2 райони): 168. Маріупольсько-Новоазовський, 169. Тельманівсько-Коньківський.

Донецький край

Західно-Донецька схилово-височинна область (3 райони): 170. Барвінківсько-Новодонецький, 171. Торецько-Бахмутський, 172. Межівсько-Курхівський (ріка Вовча).

Донецька височина (кряж) (6 районів): 173. Макіївсько-Старобешівський, 174. Верхньокринсько (ріка Кринка)-Нагольненський (р. Нагольна), 175. Дебальцівсько-Ровеньківський, 176. Лисичансько-Краснодонський, 177. Лугансько-Суходільський, 178. Верхньо-Єланчицько-Кринський.

Задонецько-Донський край

Старобільська схилово-височинна область (5 районів): 179. Балаклійсько-Руженський, 180. Куньєвсько-Борівський, 181. Сватівсько-Новоайдарський (р. Айдар), 182. Білокуракінсько-Білолуцький (р. Айдар), 183. Біловодсько-Міловський.

Підзона середньо-стєпова — *Причорноморський середньо-стєповий край*. (Області та райони).

Задністрєвсько-Причорноморська низовина (3 райони): 184. Рєнійсько-Кілійський, 185. Кагульсько-Катлабузький, 186. Кундуксько-Бурнаський.

Дністрєвсько-Бузька низовинна область (2 райони): 187. Іллічівсько-Комінтернівський (між Дністрєвським і Тилігульським лиманами, Одеса), 188. Березансько-Криничанський (від Тилігульського до Бузького лиману).

Бузько-Дніпрєвська низовина (7 районів): 189 Новоодєсько-Воронцівський (Інгул — Південний Буг), 190 Баштансько-Явкінський (Інгул — Інгулець), 191 Нижньовисунсько-Інгулецький, 192 Високіпільсько-Апостолівський, 193 Лівобережно-Інгульський, 194 Нижньоінгулецько-Дніпрєвський, 195 Новорайсько-Дудчанський (берег Каховського водосховища).

Дніпрєвсько-Молочанська низовина (4 райони): 196. Верхньорогащицько-Великобілозерський (р. Білозерка), 197. Тимошівсько-Михайлівський, 198 Рубанівсько-Мєнчикурівський, 199. Каховсько-Нижньосірогєзький, 200. Верхньоутлюцький (між ріками Утлюк і Молочна).

Західна Приазєвська схилово-височинна область (3 райони): 201. Молочансько-Нововасилівський, 202. Токмак-Корсакський, 203. Приморсько-Бєрдянський.

Підзона південно-стєпова (сухостєпова) — *Причорноморсько-Приазєвський край*. (Області та райони).

Нижньобузько-Дніпрєвська низовинна область (2 райони): 204 Очаківсько-Тарутинський, 205 Посад-Покровсько-Білозерський.

Нижньодніпрєвська терасово-дельтова низовинна область (4 райони): 206. Голопристансько-Дніпрянський, 207. Рибальченсько-Радєнський, 208. Скадовсько-Ново-Каховський, 209. Краснознам'янсько-Лазурненський, 210. Тєндрівсько-Джарилгацький.

Присивашсько-Приазєвська низовинна область (6 районів): 211. Асканійсько-Подівський, 212. Атманай-Утлюцький, 213. Нижньомолочанський, 214. Чаплинсько-Чонгарський, 215. Генічесько-Сокологірненський, 216. Бірючо-острівський.

Кримський стєповий край

Присивашсько-Кримська низовинна область (5 районів): 217. Північносивашський, 218. Арабатський, 219. Роздольненсько-Ішунський, 220. Новокримсько-Джанкойський, 221. Південносивашський.

Тарханкутська височинна область (3 райони): 222. Ковильнівсько-Войковський, 223. Західно-Тарханкутський, 224. Південно-Тарханкутський.

Центральнокримська височинна область (3 райони): 225. Євпаторійсько-Сакський, 226. Середньо-Салгирський, 227. Індольський.

Кєрченська горбисто-пасмова область (2 райони): 228. Казантип-Такільський, 229. Чаудинський.

ГОРИ КРИМСЬКІ. *Кримський гірський край.*

Передгірна Кримська область. (6 районів): 1. Кача-Альминський, 2. Середньо-Салгирсько-Зуйський, 3. Василівсько-Старокримський, 4. Нижньо-Чорноріченський, 5. Бахчисарайсько-Перовський, 6. Білогірсько-Курський.

Гірська Кримська область (5 районів): 7. Верхньо-Чорноріченський, 8. Верхньо-Качинський, 9. Верхньо-Салгирський, 10. Верхньо-Індольський. 11. Айпетринсько-Карабі-Яйлинський.

Південнобережна область (3 райони): 12. Південний крутосхиловий, 13. Балаклавсько-Ялтинський, 14. Алуштинсько-Судацький.

ГОРИ КАРПАТИ. *Гірський край — Українські Карпати.*

Передкарпатська височинна область (11 районів): 1. Мостисько-Яворівський, 2. Добромільсько-Самбірський, 3. Дрогобицько-Меденицький, 4. Стрий-Жидачівський, 5. Долинсько-Калушський, 6. Завійсько-Ямницький, 7. Надвірнянсько-Печеніжинський, 8. Обертинсько-Гвіздецький, 9. Яблунівсько-Кутський, 10. Вижницько-Старожинецький, 11. Вашковецько-Глибоцький.

Зовнішня Карпатська область (6 районів): 12. Старосамбірсько-Східницький, 13. Вигодсько-Битківський, 14. Космач-Вижницький, 15. Славсько-Сколівський, 16. Верхньо-Свичансько-Верхньо-Бистрицький, 17. Криворівня (р. Чорний Черемош)-Дихтинецький.

Вододільно-Верховинська область (6 районів): 18. Турківсько-Опорецький, 19. Торуньсько-Лопухівський, 20. Ясінянський, 21. Ворохта-Путильський, 22. Ужоцько-Жденіївський, 23. Воловецько-Колочавський.

Полонинсько-Чорногорська область (4 райони): 24. Стужинсько-Рунський, 25. Боржава-Краснянський, 26. Свидовецько-Чорногорський, 27. Гринявсько-Яровицький.

Мармароська область (1 район): 28. Рахівсько-Чивчинський.

Вулканічна і міжгірно-улоговинна область (5 районів): 29. Невицько-Чинадіївський, 30. Туріївсько-Свалявський, 31. Угольсько-Нересницький, 32. Хустсько-Солотвинський, 33. Іршавський.

Закарпатська низовинна область (2 райони): 34. Чоп-Мукачівський, 35. Беретівсько-Мужіївський.

ГЕОЕКОЛОГІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ

Північна область. Райони: 1. Північний, 2. Центральний, 3. Лівобережний Дніпровський.

Західна область. Райони: 4. Північно-західний, 5. Західний, 6. Подільський, 7. Прикарпатський, 8. Карпатський, 9. Закарпатський.

Східна область. Райони: 10. Північно-Східний, 11. Східний, 12. Донецько-Придніпровський.

Південна область. Райони: 13. Південно-Бузько-Дніпровський, 14. Приморський, 15. Присивашський, 16. Центральний Кримський, 17. Південно-Кримський.

ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ

Физико-географическое районирование Украинской ССР. — Киев: изд-во Киевского университета, 1968. — 684 с. (У дужках наведено назви районів за Національним атласом)

ЗОНА МІШАНИХ ХВОЙНО-ШИРОКОЛИСТЯНИХ ЛІСІВ

Українське Полісся (Поліський край). (Області та райони).

1. Волинське Полісся (7 районів): 1. Верхньоприп'ятський, 2. Нижньогоринський (Нижньостирський), 3. Ковельський (Любомль-Ковельський), 4. Маневийський (Маневийсько-Володимирецький), 5. Турійський (Турійсько-Рожищенський), 6. Цуманський (Ківерцівсько-Цуманський), 7. Костопільський (Костопільсько-Березнівський та Колки-Сарненський).

2. Житомирське Полісся (11 районів): 8. Рокитнівський (Клесів-Рокитнянський), 9. Олевський (Олевсько-Білокоровицький), 10. Словечансько-Овруцький, 11. Жерівський (Норинсько-Жерівський), 12. Городницький (Городницько-Смільчинський), 13. Коростенський (Коростенсько-Чоповицький), 14. Новоград-Волинський (Корець-Новоград-Волинський), 15. Червоноармійський, 16. Коростишівський (Черняхівсько-Коростишівський), 17. Баранівський (Баранівсько-Високопільський), 18. Черняхівсько-Потіївський (Черняхів-Коростишевський).

3. Київське Полісся (7 районів): 19. Новошепеличсько-Вільчанський (Руднянсько-Вільчанський), 20. Чорнобильсько-Чистогалівський (Чистогалівсько-Корогодський), 21. Нижньоприп'ятсько-Дніпровський (Нижньоприп'ятський), 22. Києво-Бородянський (Здвиж-Ірпінський), 23. Базарсько-Іванківський (Корець-Новоград-Волинськ), 24. Нижньотетерівсько-Придніпровський (Нижньотетерівський). 25. Середньотетерівський (Іршансько-Малинський).

4. Чернігівське Полісся (13 районів): 26. Любечсько-Чернігівський, 27. Дніпровсько-Замглайський, 28. Замглай-Смяцький (Замглай-Седнівський), 29. Городнянський (Добрянсько-Городнянський), 30. Сновський, 31. Корюківський (Корюківсько-Щорський), 32. Сосницько-Коропський (Коропсько-Батуринський), 33. Березнянсько-Менський (Сосницько-Менський), 34. Репкінсько-Чернігівський, 35. Тупічевсько-Седневський (Замглай-Седнівський), 36. Дніпровсько-Деснянський, 37. Нижньодеснянський (Козелецько-Куликівський), 38. Середньо-Деснянський.

5. Новгород-Сіверське Полісся (5 районів): 39. Сновсько-Ревнинський (Середньо-Соснівсько-Ревненський), 40. Холминсько-Костобобринський (аналогічна назва), 41. Новгород-Сіверський (Погорницько-Новгород-Сіверський), 42. Придеснянський (Нижньо-Шосткинський), 43. Ямпільський (Ямпільсько-Середино-Будський).

ЗОНА ЛІСОСТЕПОВА (За Нац. Атласом Зона широколистяних лісів)

Західноукраїнська провінція (Західноукраїнський край).

(Області та райони).

6. Волинська височина (4 райони): 44. Надбузький (Нововолинсько-Сокальський), 45. Луцько-Рівненський (Локачівсько-Торчинський і Олика-Здолбуновський), 46. Корецький (Острозько-Гоцанський), 47. Мізоцько-Повчанський (Горохів-Берестечківський і Повчансько-Мізоцький).

7. Мале Полісся. (5 районів): 48. Ратинський (Раво-Русько-Туринківський), 49. Буго-Стирський (Радохів-Бродівський), 50. Ікво-Вілійський, 51. Шепетівський (Смига-Славутський), 52. Грядове Побужжя (Куликівсько-Бузький).

8. Розточчя та Опілля (Розтоцько-Опільське горбогір'я) (5 районів): 53. Розточчя (Немирівсько-Брюховицький), 54. Щирецький (Городоцько-Щирецький), 55. Бібрсько-Перемишлянський (Миколаївсько-Бережанський і Гологори), 56. Рогатинське Опілля, 57. Придністровське Опілля (Ходорівсько-Бучацький).

9. Західно-Подільська височинна область (4 райони): 58. Вороняки, 59. Тернопільська рівнина (Зборів-Теребовлянський і Гримайлівсько-Гусятинський-Притовтровий), 60. Західно-Подільське Придністров'я (Чортківсько-Кам'янець-Подільський район), 61. Товтровий кряж (Збарзько-Смотрицький).

10. Північно-Подільська височинна область (Північноподільська), (Середньоподільська) (4 райони): 62. Кременецький кряж, 63. Случсько-Горинський (Вілійсько-Ізяславський; Грицівсько-Любарський; Лановецько-Теопільський; Старокостянтинівсько-Хмельницький), 64. Авратинська височина (Підволочисько-Авратинський), 65. Ярмолинсько-Хмельницький (Красилів-Ярмолинський). (Райони, які за Національним атласом віднесені до **Північно-Західної лісостепової області Придніпровської височини**: Меджибіж-Деражнянський; Верхньоушицький; Нижньоушицький).

11. Прут-Дністровська височинна область (5 районів): 66. Глумацько-Городенківський (аналогічний), 67. Хотинська височина (Заставнівсько-Хотинський), 68. Припрутський, 69. Новоселицький, 70. Кельменецький (Кельменецько-Сокирянський).

ЗОНА ЛІСОСТЕПОВА. *Дністровсько-Дніпровська провінція (Подільсько-Придніпровський край, правобережний).*

(Області та райони).

12. Північна лісостепова область Придніпровської височини (5 районів).

Північно-Західна Придніпровська височинна область (3 райони): 71. Любарсько-Чуднівський (Чуднів-Бердичівський), 72. Улановський (Калинівсько-Козятинський), 73. Самгородсько-Липовецький (Липовецько-Погребищенський).

Північно-Східна область Придніпровської височини (2 райони): 74. Андрушевсько-Фастівський (Попільнянсько-Фастівський), 75. Ружинсько-Сквирський. (Території Ставище-Жашківського та Білоцерківсько-Богуславського районів за Національним Атласом відносяться до Центральної лісостепової області Придніпровської височини).

13. Київське плато (Київська височинна область) (3 райони): 76. Обухівсько-Васильківський (Васильківсько-Кагарлицький), 77. Кагарлицько-Гребінківський (аналогічна назва), 78. Канівсько-Ржищевський (Букринсько-Канівський).

14. Придністровсько-Подільська область (2 райони).

(Придністровсько-Східноподільська височинна область (5 районів): 79. Могилівське Придністров'я (Ялтушків-Копайгородський, Митківсько-Клембівський (Мурафські Товтри), Жмеринсько-Шаргородський, Могилів-Подільсько-Ямпільський райони), 80. Ямпільське Придністров'я (Могилів-Подільсько-Ямпільський і Томашпільсько-Піщанський).

15. Подільське Побужжя (Середньобузька височинна область) (7 районів): 81. Меджибізьський (Меджибізьсько-Деражнянський), 82. Хмельник-Летичівський (Барсько-Літинський), 83. Вінницько-Дашевський, 84. Гнівань-Гайсинський (Гнівань-Гайсинський та Браїлів-Тулчинський), 85. Крижопільський, 86. Бершадський (+Тростянець), (Ладжинсько-Бершадський), 87. Вовковинецько-Жмеринський (Деражня-Бар-Жмеринка), (Верхньоушицький та Барсько-Літинський райони).

16. Центральньо-Придніпровська височинна область (6 районів): 88. Таращансько-Богуславський, 89. Ставищансько-Жашківський, 90. Плісковсько-Оратівський (Липовецький), (Оратівсько-Монастирищевський), 91. Маньківсько-Букський (Умань-Маньківський), 92. Шполянсько-Ольшанський (Звенигород-Шполянський), 93. Городищенсько-Кам'янський (Городищенсько-Смільський (Сміла) та Черкасько-Чигиринський).

17. Південна лісостепова область Подільської височини (5 районів), **(Південно-Подільська височинна область** (5 районів): 94. Дністровсько-Кодимський (Кодимсько-Котовський), 95. Кодимо-Савранський (Балта-Чечельник) (Балта-Савранський), 96. Джулинсько-Гайворонський (Любашів-Кривоозерський), 97. Дністровсько-Ягорлицький (Верхньокучурганський), 98. Котовсько-Жеребківський (Куяльницько-Ананьївський).

18. Південна лісостепова область Придніпровської височини (3 райони), **(Південно-Придніпровська височинна область** (3 райони): 99. Бузько-Синюхський (Голованівсько-Новоархангельський), 100. Новомиргородський (Смолинсько-Новомиргородський), 101. Кремгесовський (Тясминсько-Інгупецький) (Бовтисько-Світловодський).

Лівобережнодніпровська провінція (край) лісостепової зони. (Області та райони).

19. Північна лісостепова область Дніпровської терасової рівнини (8 районів). **(Північно-Придніпровська терасова низовинна область** (6 районів): 102. Дніпровський заплавно-боровий (Проців-Ліплявський), 103. Бориспіль-Баришівський (аналогічний), 104. Бобровицько-Лосиновський (Носів-Линовицький (Носівка-Линовиця)), 105. Бахмацько-Ніжинський (Ніжин-Бахмацький), 106. Яготинсько-Гребінківський (аналогічний), 107. Переяслав-

Хмельницький, 108. Черкасько-Тясмінський (правобережжя Кременчуцького водосховища), 109. Чернобаївський (Золотоноша-Чернобаївський).

20. Північна лісостепова область Полтавської (Придніпровської) рівнини (8 районів), **(Північно-Полтавська височинна область** (5 районів)): 110. Конотопсько-Буринський (Конотопсько-Путивльський), 111. Роменсько-Ульянівський (Дубов'язівсько-Білопільський), 112. Ічнянсько-Лохвицький (аналогічний), 113. Липоводолинсько-Недригайлівський (Ромни-Гадяцький), 114. Миргород-Ромоданівський (Ромоданів-Миргородський).

(Східно-Полтавська височинна область (3 райони)): 115. Лебединсько-Зінківський (Лебединсько-Зінківський), 116. Хорольсько-Кобеляцький (Решетилів-Диканський), 117. Псел-Ворсклинський (Шишацько-Полтавський) (Котелевсько-Полтавський).

21. Південна лісостепова область Полтавської (Придніпровської) рівнини (2 райони), **(Східно-Полтавська височинна область** (2 райони)): 118. Коломак-Тагамлицький (Чутовський, від р. Мерло до р. Орель), (Краснокутсько-Карлівський), 119. Ворсклинський (Котелевсько-Сушиновський), (Котелевсько-Полтавський).

22. Південна лісостепова область Дніпровської терасової рівнини (2 райони), **(Південно-Придніпровська терасова низовинна область** (2 райони)): 120. Оболонсько-Градижський (між водосховищем і ріками Псел, Хорол, Сула), (Оболонь-Глобинський), 121. Кременчуцько-Кишеньківський (Козельщинсько-Кобиляцький).

Середньоруська провінція лісостепової зони (Східноукраїнський край). (Області та райони).

23. Сумська область західних відрогів Середньо-Руської височини (4 райони), **(Сумська схилово-височинна область** (4 райони)): 122. Кролевецько-Глухівський (аналогічна назва), 123. Хотинсько-Краснопольський (Степанівсько-Хотинський), 124. Тростянецько-Сумський (Сумсько-Тростянецький), 125. Великописарівсько-Охтирський.

24. Харківська область південно-західних відрогів Середньо-Руської височини (3 райони), **(Харківська схилово-височинна область** (6 районів)): 126. Краснокутсько-Богодухівський (Богодухівсько-Старомерчицький), 127. Золочівсько-Харківський (Золочівсько-Чугуївський), 128. Валки-Змієвський (Валківсько-Мереф'янський).

(Території районів, які за Національним атласом входять до **Харківської схилово-височинної області лісостепової зони**: 129. Лимансько (водосховище)-Вовчанський, 130. Білоколодязько-Великобурлуцький, 131. Куп'янсько-Дворічанський (р. Оскіл, пн-сх. Червонооскільського водосховища), а за даною монографією відносяться до **Донецько-Оскольської підобласті Північно-степової підзони Степової зони**).

СТЕПОВА ЗОНА. ПІВНІЧНА СТЕПОВА ПІДЗОНА

Правобережно-Дніпровська північно-стєпова провінція (Дністровсько-Дніпровський край). (Області та райони).

25. Степова область південних відрогів Молдавської височини (2 райони), (Південно-Молдавська схилово-височинна область (4 райони)): 132. Тарутино-Старокозацький (Серпнівсько-Старокозацький), 133. Бородінський (Новотроянсько-Бородінський). (За схемою Національного атласу території двох районів Болград-Татарбурнарського та Арцизько-Саратського з **південно-стєпової підзони** віднесені до **Південно-Молдавської схилово-височинної області північно-стєпової підзони**).

26. Степова область південних відрогів Подільської височини (3 райони), (Південно-Подільська схилово-височинна область (5 районів)): 137. Дністровсько-Кучурганський (Середньокучурганський і Нижньокучургансько-Дністровський), 138. Куяльницько-Тилігульський (Ширяївсько-Кудрявцівський), 139. Чичиклейський (Врадівсько-Мостовський) (Чичиклійсько-Бузький і Северинів-Широколанівський райони).

27. Степова область південних відрогів Придніпровської височини (11 районів), (Південно-Придніпровська схилово-височинна область (11 районів)): 140. Новоукраїнський (Прибузько-Чорноташликський) (Арбузинсько-Новоукраїнський), 141. Кіровоградський (Верхньоінгульський), 142. Долинсько-Петровський (Вехньоінгулецький), 143. Сурсько-Дніпровський (Павлисько-Верхньо-Дніпровський, (Дніпродзержинське водосх.)), 144. П'ятихатський (Верхньосакаганський і Верхівцівсько-Солонівський), 145. Вознесенський (Вознесенсько-Єланецький), 146. Новобузький (Новобузько-Казанківський (Інгул-Інгулець)), 147. Інгулецько-Сакаганський (Криворізький (Середньоінгулецько-Сакаганський), 148. Базавлукський (Верхньобазавлукський), 149. Токмаковсько-Хортицький (Верхньосурський), 150. Нікопольський (Нижньобазавлуксько-Томаківський (Каховське водосховище)).

Лівобережно-Дніпровська провінція (Лівобережно-Дніпровсько-Приазовський край). (Області та райони).

28. Північно-стєпова область Придніпровської низовини:

а) Орільсько-Самарська низовинна підобласть (7 районів), (Орільсько-Самарська низовинна область (8 районів)): 151. Дніпровсько-Орільський (Нижньоорільсько-Дніпровський), 152. Орільсько-Самарський (Магдалинівський, (Магдалинівсько-Перещепинський), 153. Верхньо-Орільський (Красноградський), (Зачепилів-Красноградський і Кегичівсько-Сахнівщинський райони)), 154. Первомайсько-Петровський (Берекський) (Верхньоберецький (Краснопавлівське вдсх.), 155. Верхньо-Орільсько-Самарський (Лозовський), (Нижньотернівський і Верхньотернівсько-Бритаийський райони), 156. Нижньосамарський (аналогічний), 157. Межівський;

29. б) Запорізько-Гуляйпільська підобласть (5 районів);

(Кінсько-Ялинська низовинна область (5 районів)): 158. Дніпровсько-Вовчанський (Синельніково-Вільнянський), 159. Запорізький (Вільнянський), 160. Покровський (Середньо-Вовчанський) (Вовчансько- Нижньогайчурський); (території районів Кам'янсько-Дніпровсько-Енергодарського (берег Каховського вдсх.) та Дніпровсько-Кінського (ріка Кінська) відносяться до областей **південно-степової підзони** (див. нижче), 161. Гуляйпольський (Середній Гайчур-Кошлагачський), 162. Мокро-Ялинський (Кошлагачський).

30. Степова область Північно-Східного Приазов'я (6 районів): (Приазовська височинна область) (4 райони): 163. Куйбишевсько-Розівський (Чернігівсько-Розівський), 164. Волновахський (Волновахсько-Андольський), 165. Андріївсько-Володарський (р. Берда) (аналогічний), 166. Кальміус-Міуський ((Кальчицько (ріка і водосх.)-Мирненський)), 167. Кальмиуський (Кальчик-Кальміус) 168. Маріупольський (**Область Приазовської низовини** (2 райони)): Маріуполь-Новоазовський, і Тельманівсько-Коньківський).

31. Донецька фізико-географічна область північно-степової підзони (6 районів): (*Донецький край*):

(Західно-Донецька схилово-височинна область (3 райони)): 168. Бахмутсько-Торецький (Барвінківсько-Новодонецький і Торецько-Бахмутський), 169. Верхньововчанський (Межівсько-Курахівський) (верхів'я рік Вовча і Самара).

(Донецька височина (кряж) (6 районів)): 170. Кринсько-Нагольчанський (Макіївсько-Старобешівський, Верхньо-Яланчицько-Кринський і Верхньокринсько-Нагольненський (р. Нагольна)), 171. Район Головного Донецького вододілу (Дебальцівсько-Ровеньківський), 172. Лозовсько-Каменський (Лисичансько-Краснодонський), 173. Луганський (Лугансько-Суходільський), 174. Верхньо-Єланчицько-Кринський.

Донецько-Донська північно-степова провінція (Задонецько-Донський край). (Області та райони).

32. Старобільська степова область південних відрогів Середньоруської височини (2 підобласті, 5 районів): (Старобільська схилово-височинна область (5 районів)):

А. Донецько-Оскольська підобласть (2 райони): 175. Північно-Донецький (Вовчансько-Ізюмський) (Балаклійсько-Руженський), 176. Бурлук-Оскільський (ріка Оскіл і водосховище) (Куньєвсько-Боровський);

Б. Айдарська підобласть (3 райони): 177. Сіверськодонецький (Луганський) (південна частина Сватівсько-Новоайдарського), 178. Придонецький (Сватівсько-Новоайдарський і Біловодсько-Міловський), 179. Вехньоайдарський (Білокуракінсько-Білолуцький).

ПІВДЕННА СТЕПОВА ПІДЗОНА. (Підзони середньо-степова і південно-степова (сухостепова) за Національним атласом)

Причорноморська південно-степова провінція. (Причорноморський середньо-степовий край). (Області та райони).

33. Дунайсько-Дністровська область Причорноморської низовини Південно-Степової підзони (6 районів); (Південно-Молдовська схилово-височинна область Північно-степової підзони (3 райони)): 180. Вулканешти-Болградський, 181. Катлабух-Когильницький (Болград-Татарбунарський), 182. Саратсько-Білгород-Дністровський (Арцизько-Саратський); **(Область Задністровсько-Причорноморської низовини Причорноморського середньо-степового краю Середньо-степової підзони) (3 райони):** 183. Придунайський (Кагульсько-Катлабузький), 184. Дунайський заплавно-дельтовий (Ренійсько-Кілійський), 185. Сасик (Кундук)-Будакський (Кундуксько-Бурнаський).

34. Дністровсько-Бузька область Причорноморської низовини (Причорноморської південно-степової провінції) (4 райони); (Дністровсько-Бузька низовинна область Причорноморського краю Середньо-степової підзони (2 райони)): 186. Дністровсько-Тилігульський (Іллічівсько-Комінтернівський) (між Дністровським і Тилігульським лиманами, Одеса), 187. Тилігульсько-Бузький (Березансько-Криничанський) (від Тилігула до Бузького лиману), 188. Одеський (між Дністровським і Тилігульським лиманами), 189. Очаківський (між Березанським і Бузьким лиманами) (Очаківсько-Тарутинський район **Нижньобузько-Дніпровської низовинної області сухостепової підзони**).

35. Бузько-Дніпровська південно-степова область провінції Причорноморської низовини (10 районів); (Бузько-Дніпровська низовина Причорноморської середньо-степової провінції (7 районів)): 190. Нижньобузько-Інгульський (Новоодесько-Воронцівський) (Інгул-Південний Буг), 191. Баштанський (Баштансько-Явкинський) (між річками Інгул і Висунь), 192. Нижньоінгульсько-Інгулецький (Лівобережно-Інгульський), 193. Висуньсько-Інгулецький (Нижньовисунсько-Інгулецький), 194. Високопільсько-Апостолівський, 195. Інгулецько-Дніпровський (Нижньоінгулецько-Дніпровський), 196. Бериславсько-Нововоронцовський (Новорайсько-Дудчанський) (правий берег Каховського водосх. до р. Інгулець), 197. Посадо-Покровський (Миколаїв-Інгулецький канал) (Посад-Покровсько-Білозерський район **Нижньобузько-Дніпровської низовинної області південно-степової (сухостепової) підзони**), 198. Нижньоінгулецько-Дніпровський (Херсон), 199. Бузько-Дніпровський.

36. Дніпровсько-Молочанська область південно-степової провінції Причорноморської низовини (5 районів); (Дніпровсько-Молочанська низовина — область Причорноморського середньо-степового краю (4 райони)): 200. Горностаївсько-Білозерський (Верхньорогачицько-Великобілозерський) (від ріки Велика Білозерка — берег водосховища до Каховки), 201. Каменсько-Дніпровський (узбережжя водосховища навколо Енергодара), 202. Михайлівський (Тимошівсько-Михайлівський), 203. Дніпровсько-Молочанський вододільний (Рубанівсько-Менчикурівський), 204. Сірогозо-Утлюць-

кий (Каховка-Нижньосірогозький, Верхньоутлюцький (від верхів'я р. Утлюк до Мелітополя)).

37. Степова область західних відрогів Приазовської височини (3 р-ни);

(Західна Приазовська схилово-височинна область Причорноморського середньо-степового краю (3 райони)): 205. Дніпровсько-Конкський (Молочансько-Нововасилівський), 206. Скелеватсько-Корсакський (Токмак-Корсацький і Приморсько-Бердянський) (від рік Токмак і Корсак до Бердянська), 207. Примолочанський (від Токмака до Мелітополя).

(За Національним атласом, 2009 р. — Підзона південно-степова (сухостепова)).

(Причорноморсько-Приазовський край).

(Області та райони).

(Нижньобузько-Дніпровська низовинна область (2 райони)): 1. Очаківсько-Тарутинський, 2. Посад-Покровсько-Білозерський (відноситься до Бузько-Дніпровської південно-степової області Причорноморської низовини, п. 35).

38. Область Дніпровської терасово-дельтової рівнини (3 райони):

(Нижньодніпровська терасово-дельтова низовинна область сухостепової підзони (4 райони)): 208 Нижньодніпровський плавневий (Голоприс-тансько-Дніпрянський), 209. Краснознаменсько-Скадовський (Рибальче-Раденський, Краснознам'янсько-Лазурненський, Гендрівсько-Джарилгацький райони), 210. Нижньодніпровський (Алешковський) піщаний (Скадовсько-Новокаховський).

39. Присивасько-Приазовська степова область (5 районів):

(Присивасько-Приазовська низовинна область (6 районів)): 211. Асканійський (Асканійсько-Подівський), 212. Генічеський (Генічесько-Сокологірненський), 213. Утлюксько-Молочанський (Бірюче-острівський і Атманай-Утлюкський райони), 214. Приазовсько-Ногайський (Нижньомолочанський), 215. Північне Присивашся (Чаплинсько-Чонгарський).

40. Степова область рівнинного Криму (4 підобласті):

(Кримський степовий край (4 області)):

40а — підобласть Кримське Присивашся (4 райони);

(Присивасько-Кримська низовинна область (5 районів)): 216. Західно-Присиваський (Північносиваський і Роздольненсько-Ішунський райони), 217. Центральньо-Присиваський (Новокримсько-Джанкойський), 218. Арабатський, 219. Східно-Присиваський (Південносиваський).

41б — Тарханкутська підобласть (4 райони); (Тарханкутська височинна область (3 райони)): 220. Бакальський (Ковильнівсько-Войковський), 221. Самарчик-Чотирликський (Войковський), 222. Тарханкутський (Західно-Тарханкутський), 223. Донузлав-Сасикський (Південно-Тарханкутський).

42в — Центральня підобласть рівнинного Криму (3 райони);

(Центральнокримська височинна область (3 райони)): 224. Сасик-Альминський (Євпаторійсько-Сакський), 225. Центрально-Кримський (Салгирський), (Середньо-Салгирський), 226. Індольський.

43г — Керченська підобласть (2 райони); (Керченська горбисто-пасмова область (2 райони)): 227. Керченський північно-східний (Казантип-Такільський), 228. Керченський південно-західний (Чаудинський).

ГОРИ КРИМСЬКІ

(Частина Кримсько-Кавказької гірської країни Євразії).

(Кримський гірський край за Національним атласом, (3 області).

1. Передгірна область (4 райони). (Передгірна область. (6 районів)):

1. Північний Передгірний (Кача-Альминський і Середньо-Салгирсько-Зуйський), 2. Індольський (Василівсько-Старокримський), 3. Чорноріченський (Нижньо-Чорноріченський), 4. Південний Передгірний (Бахчисарайсько-Перовський і Білогірсько-Курський).

2. Область головної гірської гряди (3 райони).

(Гірська Кримська область (5 районів)):

5. Західний (Верхньо-Чорноріченський), 6. Центральний (Верхньо-Качинський, Верхньо-Салгирський, Аїпетринсько-Карабійлінський), 7. Східний (Верхньо-Індольський).

3. Область Південного берегу Криму (2 райони);

(Південнобережна область (3 райони)): 8. Західний (Південний круто-схиловий, Балаклавсько-Ялтинський), 9. Східний (Алуштинсько-Судацький).

УКРАЇНСЬКІ КАРПАТИ І ЗАКАРПАТТЯ. (ГОРИ КАРПАТИ)

(Частина гірської країни Карпат Альпійсько-Карпатської гірської країни Європи). (7 областей).

(Гірський край — Українські Карпати (7 областей) — за Національним атласом).

1. Область Передкарпаття (14 районів);

Передкарпатська височинна область (11 районів):

1. Присанський (Мостисько-Яворівський), 2. Сансько-Дністровський (річки Вишня і Стривігор), 3. Вехньо-Дністровський (Добромільсько-Самбірський), 4. Дрогобицький (Дрогобицько-Меденицький), 5. Стрийсько-Жидачівський (аналогічний), 6. Присвічський (долина р. Свіча), 7. Ломницько-Болеховський (Долинсько-Калушський), 8. Прилукивський (Завійсько-Ямницький), 9. Бистрицький (Івано-Франківськ), (Надвірна-Печеніжинський), 10. Бистрицько-Прутський (Обертинсько-Гвіздецький), 11. Верхньопрутський, 12. Прутсько-Черемошський (Яблунівсько-Кутський), 13. Буковинський (Вижницько-Старожинецький), 14. Прут-Сіретський (Вашковецько-Глибоцький).

2. Область зовнішніх Карпат (Зовнішня Карпатська область (6 районів)):

2а) Підобласть Скибових Карпат (4 райони): 15. Район крайового низкогір'я, 16. Район Верхньодністровських Бескід (Старосамбірсько-Схід-

ницький), 17. Район Сколевських Бескід (Славсько-Сколівський), 18. Район Скибових (Зовнішніх) Горган (Верхньо-Свічансько-Верхньо-Бистрицький і Вигодсько-Битківський);

2б) Підобласть Покутсько-Буковинських Карпат (2 райони): 19. Низькогір'я Покутсько-Буковинських Карпат (Космач-Вижиницький), 20. Середньогірні хребти Покутсько-Буковинських Карпат ((Криворівня (на р. Чорний Черемош)-Дихтинецький)).

3. Вододільно-Верховинська область (5 районів), (за Національним атласом 6 районів): 21. Стрийсько-Санська Верховина (Ужоцько-Жденіївський і Турко-Опорецький), 22. Воловецько-Міжгірненська Верховина (Воловецько-Колочавський), 23. Привододільні (Внутрішні) Горгани (Торуньсько-Лопухівський), 24. Ясінська котловина (Ясінянський), 25. Ворохта-Путильське низькогір'я (Ворохта-Путильський).

4. Полонинсько-Чорногірська область (дві підобласті); **(Полонинсько-Чорногірська область** (4 райони));

4а) Підобласть Полонинських Карпат (2 райони): 26. Район Полонинського хребта (Стужинсько-Рунський і Боржава-Краснянський), 27. Район скельних гряд (між річками Теремля і Тересва);

4б) Чорногірська підобласть (2 райони): 28. Свидовецько-Чорногірський (аналогічний), 29. Гринявські гори (Гринявсько-Яровицький).

5. Рахівсько-Чивчинська (Мармарошська) область (1 район): 30. Рахівсько-Чивчинський.

6. Область Вулканічних Карпат і міжгірних котловин (5 районів);

Вулканічна і міжгірно-улоговинна область (5 районів):

31 Вулканічний Ужгород-Хустський хребет (Невицько-Чинадіївський), 32 Закарпатське Передгір'я (Угольсько-Нересніцький), 33 Березне-Липшанське міжгір'я (Турійсько-Свалявський), 34 Солотвинська (Верхньотисенська) котловина (Хуст-Солотвинський), 35 Іршавська котловина (Іршавський).

7. Область Закарпатської рівнини (2 райони); **(Закарпатська низовинна область** (2 райони)): 36 Притисенська (Чоп-Мукачівська) низовина (Чоп-Мукачівський), 37 Берегівське вулканічне горбогір'я (Берегівсько-Мужіївський).

ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНІ КРАЇНИ (РАЙОНУВАННЯ) МАТЕРИКА ЄВРАЗІЇ

1. Арктична острівна країна (Шпіцберген, Земля Франца-Йосипа, Нова Земля, Вайгач, Колгуєв, Північна Земля, Новосибірські острови, Врангеля і Геральд, острови Карського моря, Білий та інші).
2. Ісландія.
3. Фенноскандія.
4. Британські острови і Герцинська Європа.
5. Альпійсько-Карпатська гірська країна.
6. Піренейський півострів (Європейське Середземномор'я).
7. Апенінський півострів (Європейське Середземномор'я).
8. Балканський півострів (Європейське Середземномор'я).
9. Левант (Азіатське Середземномор'я).
10. Кримсько-Кавказька гірська країна.
11. Східно-Європейська рівнинна країна.
12. Урал.
13. Західний Сибір.
14. Середній Сибір.
15. Північно-Східний Сибір (Верхоянсько-Колимська країна).
16. Північна Притихоокеанська (Камчатсько-Курильська) країна.
17. Амуро-Сахалінська країна.
18. Байкальська гірська країна (Прибайкалля і Забайкалля).
19. Алтайсько-Саянська гірська країна.
20. Центральний Казахстан (Казахський дрібноспоквик).
21. Рівнини Середньої Азії (Туранська рівнинна країна).
22. Гори Середньої Азії.
23. Центральна Азія.
24. Північно-Східний Китай і Корея.
25. Японські острови.
26. Східний Китай.
27. Тібет.
28. Гімалаї.
29. Індо-Гангська низовина.
30. Індостан з Шри-Ланкою.
31. Індокитай.
32. Малайський архіпелаг.
33. Іранське нагір'я.
34. Вірменське нагір'я.
35. Мала Азія.
36. Аравійській півострів.
37. Месопотамія.

З М І С Т

Вступ	3
Номенклатура географічних назв для курсу «Фізична географія материків і океанів»	5
Євразія	5
<i>Берегова лінія</i>	5
Моря	5
Затоки, губи, лимани	5
Протоки	6
Півострови, миси	7
Острови	7
<i>Рельєф</i>	9
Гори, плато, плоскогір'я	9
Рівнини, низовини, котловини	12
Пустелі	13
<i>Водойми</i>	13
Ріки	13
Озера	16
Водосховища	16
<i>Заповідники</i>	17
Номенклатура для курсу «Фізична географія України»	17
<i>Берегова лінія</i>	17
Моря	17
Затоки	17
Протоки	17
Острови	17
Півострови, миси	18
<i>Рельєф</i>	18
Гори, вершини	18
Рівнини, височини	19
Низовини	19
<i>Водойми</i>	20
Ріки	20
Озера	22
Лимани	22
Водосховища	22
<i>Заповідники</i>	22
Біосферні	22
Природні	23
Національні природні парки України	23
Регіональні ландшафтні парки	24
Об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО ООН	24

Ландшафтні геосистеми на картах в атласах.....	25
Фізико-географічне районування України.....	26
Геоекологічне районування України.....	31
Фізико-географічні країни Євразії.....	32
Фізико-географічні країни (районування) материка Євразії.....	42

Навчально-методичне видання

Чернюк

Ганна Володимирівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИВЧЕННЯ НОМЕНКЛАТУРИ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ З ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА ЄВРАЗІЇ

Видання 4-те, виправлене і доповнене

Формат 60×84/16. 2,80 ум.-др. арк., 1,98 обл.-вид. арк. Наклад 30

Видавець, виготовлювач і розповсюджувач видавничої продукції
Редакція газети «Підручники і посібники»

46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-31

Збут: pp.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua

Інтернет-магазин: www.pp-books.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 5143 від 05.07.2016 р.

ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ

ПІВДЕННИЙ ЗАХІД СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ РІВНИННОЇ ЛАНДШАФТНОЇ КРАЇНИ

I МІШАНОЛІСОВА ХВОЙНО-ШИРОКОЛИСТА ВОЛОГА ПОМІРНО-ТЕПЛА ЗОНА

Поліський край (Українське Полісся)

1. Волинське Полісся
2. Житомирське Полісся
3. Київське Полісся
4. Чернігівське Полісся
5. Новгород-Сіверське Полісся

II ЗОНА ШИРОКОЛИСТИХ ЛІСІВ

Західноукраїнський край

6. Волинська височинна область
7. Мале Полісся
8. Розтоцько-Опільська горбогірна область
9. Західноподільська височинна область
10. Середньоподільська височинна область
11. Прут-Дністровська височинна область

III ЛІСОСТЕПОВА НЕДОСТАТНЬО ЗВОЛОЖЕНА ТЕПЛА ЗОНА

Подільсько-Придніпровський край

12. Північно-Західна Придніпровська височинна область
13. Північно-Східна Придніпровська височинна область
14. Київська височинна область
15. Придністровсько-Східноподільська височинна область
16. Середньобузька височинна область
17. Центральнопридніпровська височинна область
18. Південноподільська височинна область
19. Південнопридніпровська височинна область

Лівобережнодніпровський лісостеповий край

20. Північнопридніпровська терасна низовинна область
21. Північнополтавська височинна область
22. Східнополтавська височинна область
23. Південнопридніпровська терасна низовинна область

Східноукраїнський лісостеповий край

24. Сумська схилово-височинна область
25. Харківська схилово-височинна область

IV СТЕПОВА ПОСУШЛИВА ДУЖЕ ТЕПЛА ЗОНА

Північностепова підзона

26. Дністровсько-Дніпровський північностеповий край
27. Південномолдовська схилово-височинна область
28. Південноподільська схилово-височинна область
29. Лівобережнодніпровсько-Приазовський північностеповий край
30. Кінсько-Ялинська низовинна область
31. Приазовська височинна область
32. Приазовська низовинна область

Донецький північностеповий край

33. Західнодонецька схилово-височинна область
34. Донецька височинна область

Задонецько-Донський північностеповий край

35. Старобільська схилово-височинна область

Середньостепова підзона

36. Причорноморський середньостеповий край
37. Задністровсько-Причорноморська низовинна область

37. Дністровсько-Бузька низовинна область

38. Бузько-Дніпровська низовинна область
39. Дніпровсько-Молочанська низовинна область
40. Західноприазовська схилово-височинна область

Південностепова (сухостепова) підзона

41. Причорноморсько-Приазовський сухостеповий край
42. Нижньобузько-Дніпровська низовинна область
43. Нижньодніпровська терасно-дельтова низовинна область
44. Присивасько-Приазовська низовинна область

Кримський степовий край

45. Присивасько-Кримська низовинна область
46. Тарханкутська височинна область
47. Центральнокримська височинна область
48. Керченська горбисто-пасмова область

КАРПАТСЬКА ГІРСЬКА ЛАНДШАФТНА КРАЇНА

49. Передкарпатська височинна область
50. Зовнішньокарпатська область
51. Вододільно-Верховинська область
52. Полонинсько-Чорногірська область
53. Рахівсько-Чивчинська область
54. Вулканічно-Карпатська область
55. Закарпатська низовинна область

КРИМСЬКА ГІРСЬКА ЛАНДШАФТНА КРАЇНА

56. Кримська передгірна лісостепова область
57. Головне гірсько-лучно-лісове пасмо
58. Кримська південнобережна субсередземноморська область